

๑ ความสิ้นกรรม

ก่อนตรัสรู้ พระโพธิสัตว์ทรงบรรลุนิพพานรู้แจ้งอดีตชาติ และญาณรู้แจ้ง
ความเป็นไป (กรรมและวิบากกรรม) ของสรรพสัตว์ อย่างทะลุปรุโปร่ง
เป็นเหตุให้พระองค์ทรงมุ่งสู่ “พระนิพพาน” อย่างไม่คิดทวนกลับ

ในเรื่องนี้ มีประเด็นว่า
“ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ และจตุปปัตตญาณ
ส่งผลต่อกรรมบรรลุนิพพานอย่างไร?”

พระภิกษุวิศาลเมธี วิ.

มจร. วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

สถาบันอุดมศึกษา เปิดสอนหลักสูตรวิปัสสนาภาวนา ศึกษาภาคฤดูร้อน ๓ เทอม และปฏิบัติวิปัสสนา ๗ เดือน ตั้งอยู่ที่ วัดมหาสวัสดิ์นาคพุฒาราม ถ.นครชัยศรี อ. พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐ โทร. ๐๓๔-๒๙๙๙๙๑.

เปิดสอนปริญญาโท

สาขาวิชา วิปัสสนาภาวนา (พระภิกษุ /คฤหัสถ์)

เปิดสอนปริญญาเอก

สาขามาลีคฺชฎีบัณฑิต (พระภิกษุ /คฤหัสถ์)

ผู้บริหาร

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์

พระราชรัตนมุนี (บุญเทียม)

ดร.พระมหาสุรชัย วราสโก

รองอธิการบดี

ผอ. สนง. วิทยาเขตฯ

โทรศัพท์ ๐๙๙-๒๑๔-๙๕๑๖

ผอ.สนง. วิทยาลัยสงฆ์

โทรศัพท์ ๐๙๑-๐๑๔-๕๙๔๔

ศึกษาข้อมูลและรายละเอียดของหนังสือเล่มนี้ พร้อมทั้งสื่อ VDO ได้ที่ www.facebook.com (ประเสริฐ มนต์เสรี)

สนใจพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ติดต่อที่โรงพิมพ์ประยูรสาส์นไทยการพิมพ์
คุณสมชาย โทรสาร. ๐๒-๙๐๒-๐๓๗๙ มือถือ ๐๙๑-๕๖๖-๒๕๔๐

พิมพ์แจกเป็นธรรมทานโดย

พระประยงค์ สุวณฺโณ (คล้ายสุบรรณ)

พลตรี ชงชัย คล้ายสุบรรณ

น.ต. สุวัฒน์ สีหวงศ์ รน.

ร.ต. เจริญ ช่างทอง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิปัสสนาภาวนา รุ่นที่ ๑๐
แม่ชีนันทพร โสภณ และ คุณชมพู่ - คุณทองเอก โสภณ
99 อ้วนอโต้คาร์ และ คุณเชิดชาย ต้นทวานิช

คำนำ

กรรม และกฎแห่งกรรม เป็นเรื่องทีละเอียดย้อน ลึกซึ่ง ยากที่จะอธิบายให้เห็นจริงได้ เช่น ปัญหาว่า “ทำไมทำดีไม่ได้ดี ทำไมคนที่ทำชั่วหลายๆ คนร่ำรวยขึ้น” เป็นต้น ซึ่งแต่ละลัทธิศาสนาให้คำอธิบายในเรื่องนี้แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มักตัดปัญหาเรื่องนี้ โดยการเชื่อเสียว่า “เป็นพระประสงค์ของพระเจ้า เป็นการทดสอบของพระเจ้า”

แต่พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุปุพเพนิวาสนามุขมุตติญาณ และจตุตปตญาณอย่างสมบูรณ์แล้ว ทรงรู้แจ้งกฎแห่งกรรมอย่างครบถ้วนว่า สัตว์ทั้งหลายเวียนว่าย ตาย-เกิด มาแล้วนับชาติไม่ถ้วน เกิดเป็นสัตว์มาแล้วแทบทุกประเภท ทำกรรมมาแล้วทุกรูปแบบ ซึ่งกรรมแต่ละอย่างมีเงื่อนไขในการให้ผลที่แตกต่างกัน รวมแล้วมี ๓ เงื่อนไข ๑๒ รูปแบบ

อนึ่ง หลายคนเข้าใจว่า ศาสนาพุทธสอนแต่เรื่องกรรมเก่า สอนให้ทำใจยอมจำนนอยู่กับอดีต โดยไม่คิดหาหนทางแก้ไข แต่ความจริงแล้วหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ วิชาของบาปกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต ถึงแม้กลับไปล้างแก้ไขไม่ได้ก็จริง แต่เราสามารถแก้ไขได้ด้วยความเพียรในชาติปัจจุบัน ด้วยการเร่งสร้าง**กรรมใหม่** เพื่อเจือจางวิบากของอกุศลกรรมนั้นๆ ให้อ่อนกำลังลง และด้วยปัญญาตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงรู้แจ้งอีกว่า ยังมีกรรมอีกประเภทหนึ่งที่ยังไม่มีใครรู้จัก คือ “กรรมเพื่อความสิ้นกรรม” กรรมที่เป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์อย่างสิ้นเชิงของสรรพสัตว์ ดังมีอรรถาธิบาย และวิธีปฏิบัติ อ้างอิงหลักฐานจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา วิสุทธิมรรค ปรากฏในหนังสือเล่มนี้แล้ว

พระมหาประเสริฐ มนต์เสวี

นธ.เอก, ป.ธ.๘, พธ.บ. พธ.ม. (วิปัสสนา)

สารบัญ

พุทธศาสนา	๑
พระพุทธเจ้าสอนอะไร?	๕
ทำไมต้อง “นิพพาน”	๘
ความสุขในศาสนาพุทธ	๑๐
นิพพานไม่มีทุกข์	๑๒
กฎแห่งกรรม	๑๓
กฎแห่งอกุศลกรรม	๑๕
กฎแห่งกุศลกรรม	๑๗
ทำไม? “ทำดีไม่ได้ดี”	๒๒
กรรมกับการเกิดใหม่	๒๖
ความสิ้นกรรม	๒๙
วิธีปฏิบัติเพื่อความสิ้นกรรม	๓๒
บรรณานุกรม	๓๔

อธิบาย คำสัญญาลักษณะการอ้างอิง

หนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่อ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย (สีฟ้าอ่อน) โดยอ้าง เล่ม / ข้อ / หน้า เช่น ม.มู. (ไทย)
 ๑๒/ ๖๙/๖๑

หมายถึง พระไตรปิฎกมัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ (ภาษาไทย) เล่มที่
 ๑๒ ข้อที่ ๖๙ หน้า ๖๑

คัมภีร์อรรถกถา ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏฯ เช่น ขุ.ป.อ. (ไทย) ๑/๒/
 ๑/๓๒๔ หมายถึง คัมภีร์อรรถกถาปฏิสัมภิตามมรรค ภาษาไทย ฉบับมหา-
 มกุฏราชวิทยาลัย (๙๑ เล่ม) เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ ตอน ๑ หน้า ๓๒๔.

ศาสนาพุทธ แปลว่า คำสอนของท่านผู้รู้แจ้งธรรมทั้งปวง^๑ คือ ผู้รู้แจ้งด้วยพระองค์เองแล้วปลุกผู้อื่นให้รู้ตามด้วย มีทั้งหลักการ มีทั้งวิธีการที่นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติให้รู้แจ้ง อย่างที่พระองค์ทรงรู้ได้ด้วย หากมีแต่หลักการแต่ไม่มีแนวปฏิบัติ ก็ไม่เกิดประโยชน์ใดๆ หรือเอาแต่ปฏิบัติ โดยไม่รู้หลักการที่ถูกต้อง ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้

ศาสนาพุทธ เป็นคำสอนของผู้รู้แจ้งกฎเกณฑ์ของธรรมชาติทั้งปวง พร้อมทั้งเหตุปัจจัยของความเกิดขึ้นและความดับไปของธรรมชาตินั้น ๆ ไม่ใช่ศาสนาที่คิดประดิษฐ์ขึ้นโดยอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือถูกสรรสร้างให้เกิดขึ้นโดยเทพเจ้า เป็นการเข้าถึงความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่มีอยู่จริง^๒

การที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้สัจธรรม และวิธีปฏิบัติให้รู้แจ้งเห็นจริง ถึงสัจธรรมนั้น นับว่าเป็นการค้นพบหนทางเก่าที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ แต่สัตว์ทั้งหลาย ทั้งเทพ และมนุษย์ในกับปัจจุบันยังไม่รู้ พระองค์เป็นผู้แรกที่ทรงรู้^๓ และทรงนำมาแสดงให้คนอื่นได้รู้ตาม เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุข คือ เพื่อความดับทุกข์ของมหาชน

ศาสนาพุทธมีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม ศีลธรรม หมายถึงข้อปฏิบัติพื้นฐานทั่วไปเพื่อให้เป็นคนดี ไม่เบียดเบียนตนเองหรือคนอื่น ตามหลักสังคัมทั่วไป แต่เมื่อได้ปฏิบัติครบถ้วนตามนั้นแล้วก็ยังไม่พ้นทุกข์ ที่มาจากความเกิด แก่ เจ็บตายได้ ยังไม่พ้นทุกข์จากการเบียดเบียนของกิเลส คือ อำนาจของศีลธรรมได้สิ้นสุดลงเสียก่อน ก่อนที่จะกำจัดโลภะ โทสะ

^๑ อวิปริต สยมภูวาณณ สพพการโต สพพมมานิ อภิสมพุทธตตา สมมาสมพุทธโธ. ^๒ บุคคลผู้รู้แจ้งธรรมทั้งปวง ทุกแง่ ทุกมุมด้วยปัญญาผู้แจ้งเฉพาะพระองค์เอง อย่างไม่ผิดเพี้ยน ชื่อว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า (ขุ.อุ.อ. (บาลี) หน้าที่ ๘๘.)

^๒ อง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๓๗/๓๘๕., อภิ.วิ. (บาลี) ๓๕/๑๘๔/๑๐๒.

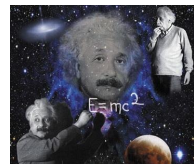
^๓ ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๕/๑๒๘.

โมหะให้หมดสิ้นสุดไปได้ ส่วนศาสนาพุทธยังมีขอบเขตไปไกลกว่านั้นอีก คือ มุ่งหมายโดยตรงที่จะกำจัดกิเลสโดยสิ้นเชิง หรือดับทุกข์ทั้งหลายที่เกิดขึ้น จากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ให้สิ้นไป

ศาสนาพุทธอุบัติขึ้นในโลกจากการตรัสรู้ของอรหันต์ ๔ ประการ ของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อวันเพ็ญ เดือน ๖ ดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย อริยสัจ ๔ ประการ คือ ทุกขอริยสัจ สมุทัยอริยสัจ ทุกขนิโรธอริยสัจ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ เพราะเรารู้แจ้งอริยสัจ ๔ ประการนี้ ตามความเป็นจริง ชาวโลกจึงเรียกเราว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า”^๔

อริยสัจ แปลว่า ความจริงที่แท้จริง ที่ไม่มีความจริงอื่น (แม้แต่หลักวิทยาศาสตร์) มาเบียดบังได้^๕ ดังที่อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักฟิสิกส์รางวัลโนเบล ได้กล่าวยกย่องพระพุทธศาสนาไว้ว่า

ศาสนาในอนาคตจะต้องเป็นศาสนาสากล ศาสนานั้นควรอยู่เหนือพระเจ้าที่มีตัวตน และควรจะเว้นคำสอนแบบเบ็ดเสร็จ (แบบสำเร็จรูปที่ให้เชื่อตามเพียงอย่างเดียว) และแบบพึ่งพาเทพเจ้า ศาสนานั้นเมื่อครอบคลุมทั้งธรรมชาติ และจิตใจ จึงควรมีรากฐานอยู่บนสำนึกทางศาสนาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงต่อสิ่งทั้งปวง คือ ทั้งธรรมชาติ และจิตใจ อย่างเป็นหน่วยรวมที่มีความหมาย พุทธศาสนาตอบข้อกำหนดนี้ได้ ถ้าจะมีศาสนาใดที่รับมือได้กับความต้องการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ศาสนานั้นก็ควรเป็นพระพุทธศาสนา”^๖

^๔ ส.ม. (บาลี) ๑๙/๑๐๙๓/๓๗๗., ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๐๙๓/๖๐๗.

^๕ อภิ.วิ.อ. (บาลี) ๑/๙๐ “อวิตถานี อนญกถานี ตสฺมา อริยสจฺจานีตี วุจฺจนตี.”

^๖ The Buddha in the Eyes of Eminent Scholars, Phra Sripariyattimoli. 1999. ISBN 974-575-539-7

อริยสังข์ คือ ความจริงแท้ตามธรรมชาติที่มีอยู่จริง^๗ ธรรมอันทำให้เป็นพระอริยะ^๘ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า มี ๔ ประการ ไม่ขาดไม่เกิน คือ

๑) ทุกขอริยสังข์ ความจริงแท้ที่ปรากฏให้จิตรับรู้ คือ ทุกข์

ทุกข์ในที่นี้ หมายถึง สภาพธรรมที่ปรากฏ คือ ธรรมชาติทั้งปวงที่ถูกรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย หรือใจ ซึ่งล้วนตกอยู่ในสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยอยู่ตลอดเวลา คงทนสภาพอยู่ไม่ได้ และบังคับบัญชาไม่ได้ อันได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส อารมณ์สัมผัส และความรู้สึกนึกคิดต่างๆ^๙ แม้แต่ความสุขก็เป็นทุกข์ เพราะเกิดแล้วก็มีการเปลี่ยนแปลง ดับไปทุกครั้ง

๒) สมุทัยอริยสังข์ ความจริงแท้ที่ว่า ความทุกข์ทั้งหมดที่สรรพสัตว์ประสบอยู่ หรือรับรู้ทางอายตนะ ๖ อยู่ นั้น ล้วนเกิดจากเหตุทั้งสิ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเอง หรือใครบันดาลให้เกิดขึ้น เหตุปัจจัยนั้น คือ ตัณหา อวิชชา และอาสวะกิเลส ที่หมักคองอยู่ในขันธสันดานของสัตว์แต่ละตนนั่นเอง

๓) นิโรธอริยสังข์ ความจริงแท้ที่ว่า ภาวะที่ไม่มีทุกข์ใดๆ เลย มีอยู่จริง เป็นธรรมชาติที่พ้นไปจาก รูป-นาม สังขารที่เป็นทุกข์ (อันเป็นสังขตธรรม) และพ้นจากกิเลสตัณหาอย่างสิ้นเชิงแล้ว ชนิดที่ไม่อาจกลับมาให้เป็นทุกข์ได้อีกเลย นั่นคือ “พระนิพพาน” (อันเป็นอสังขตธรรม, อกัตถุญญธรรม)

๔) มรรคอริยสังข์ ความจริงแท้ที่ว่า ทางปฏิบัติให้เข้าถึงพระนิพพาน มีอยู่จริง และสามารถปฏิบัติให้รู้แจ้งเห็นจริงได้ในปัจจุบันขณะนี้ นั่นคือการเจริญภาวนาตามแนวทางศีล สมาธิ ปัญญา ทำมรรคมืองค์ ๘ ให้สมบูรณ์

เพราะไม่รู้ปัญหาจึงจมอยู่กับปัญหา เพราะไม่รู้ที่มาของปัญหาจึงหาหนทางแก้ไม่พบ เพราะไม่รู้ที่สุดของปัญหาจึงหมกมัวกำลังใจที่จะแก้ปัญหา เพราะไม่รู้ว่ามีทุกปัญหามีทางแก้ของปัญหาเอง จึงไม่เข้าถึงทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

^๗ อภิ.วิ.มุลฎีกา (บาลี) ๑/๑๘๙/๕๘

^๘ ขุ.เถร.อ. (บาลี) ๒/๓๖/๑๕๘.

^๙ ดูใน ส.สหา. (ไทย) ๑๘/๖๗/๕๗.

ตรงที่สุด นี่คือ สัจธรรมที่มนุษย์ชาติประสบเสมอมา และเพราะไม่รู้ภาวะ
ทั้งหมดปัญหาอย่างสิ้นเชิง มีอยู่จริง มนุษยชาติจึงไม่แสวงหาพระนิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสอนอริยสัจ ๔ เพื่อให้รู้ความจริงว่า

- ชีวิต ..ทุกข์จริงๆ นอกจากทุกข์แล้วไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น นอกจาก
ทุกข์ไม่มีสิ่งใดตั้งอยู่ นอกจากทุกข์ไม่มีสิ่งใดดับไป

- สาเหตุที่แท้จริงของทุกข์ทั้งปวง ไม่ใช่พระพรหมลงโทษ ไม่ใช่พระ-
เจ้าทดสอบ และไม่ใช่กรรมบันดาล แต่คือ ความทะยานอยาก เพราะไม่รู้
แจ้งอารมณ์ ด้วยอำนาจอวิชา ตัณหา และอุปาทาน ต่างหาก!

- สภาวะสุขสงบเย็น ไร้กังวล ไม่มีความเดือนร้อนทั้งกายและจิตใจ
ใดๆ เลย ชนิดที่ไม่อาจกลับมาเป็นทุกข์ได้อีกแล้ว มีอยู่จริง!

- วิธีการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงภาวะสุขสงบเย็นนั้น**มีอยู่จริง** ไม่ต้องจบ
ปริญญา ไม่ต้องจบ ป.๔ ไม่ต้องรอชาติหน้า เพียงรู้ว่า “อาการที่กาย
เคลื่อนไหว ใจคิดนึกนั้น เกิด-ดับ เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยของเขาเอง
อยู่ตลอดเวลา จนคลายความยึดถือด้วยความเห็นผิดว่า เป็นตัว เป็นตน เป็น
เรา เป็นของของเรา ลงได้” ด้วยการเจริญวิปัสสนาภาวนา

เมื่อเจริญวิปัสสนาภาวนา บังเกิดวิปัสสนาญาณไปตามลำดับ จน
สามารถกำจัดกิเลสตัณหา^{๑๐} อันเป็นสาเหตุให้ต้องถือกำเนิดในภพใหม่ได้^{๑๑} ก็
จะหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง^{๑๒} เป็นผู้ล้างบาปได้แล้ว ดังพระผู้มีพระภาคเจ้า
ตรัสว่า “ผู้มีกายสะอาด มีวาจาสะอาด มีใจสะอาด ไม่มีอาสวะเป็นผู้สะอาด
ถึงพร้อมด้วยความสะอาด บัณฑิตทั้งหลายเรียกว่าเป็นผู้ล้างบาปได้แล้ว”^{๑๓}

^{๑๐} ดูใน ในอง.ปญจก. (ไทย) ๒๕/๒๓/๓๑. ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๕/๖๘.

^{๑๑} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๕๕/๙๙ ที.ม.อ. (บาลี) ๑/๑๕๕/๑๔๔.

^{๑๒} ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๒๑/๔๒๙, ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๑/๕๗๗.

^{๑๓} อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๒๒/๓๖๘.

พระพุทธเจ้าสอนอะไร?

พระพุทธเจ้าทรงเป็นมหาบุรุษ อุบัติมาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สุขและ
แก้กมลแก่สรรพสัตว์ ทรงเป็นดวงประทีปของจักรวาล ชี้หนทางสว่างแก่ผู้ไม่รู้
ทรงประกาศสัจธรรมเพื่อความสงบร่มเย็นของโลก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก
เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก้กมล และความสุขสงบของเทวดาและมนุษย์^{๑๔}

แต่คำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการนำกฎความจริงของธรรมชาติ
มาบอก พระพุทธเจ้าไม่ใช่ผู้สร้างกฎ หรือผู้บังคับผู้คนให้ต้องทำตามกฎ
พระองค์เป็นเพียงมนุษย์ที่ได้บำเพ็ญบารมีมาอย่างสมบูรณ์แล้ว จนได้ตรัสรู้
สัมมาสัมโพธิญาณ รู้แจ้งกฎเกณฑ์ทั้งปวงของธรรมชาติตามความเป็นจริง^{๑๕}

หลังจากตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าทรงได้พระนามอีกนามหนึ่งว่า พระ
สัมพันธัญญ แปลว่า ผู้รู้ทั้งปวง คือ รู้หมดทุกอย่าง^{๑๖} ด้วยความที่พระองค์รู้ทุก
อย่างนี้เอง ทำให้พระองค์ทรงประมวลเรื่องราวทั้งหมดได้ว่า ถ้าหากทรง
สอนทั้งหมด หรือบอกทั้งหมดที่ทรงรู้ ก็จะก่อให้เกิดโทษ เกิดหายนะแก่มวล
สรรพสัตว์เสียมากกว่า พระองค์จึงเลือกที่จะสอนเฉพาะเรื่องที่เป็นไปเพื่อดับ
ทุกข์ เพื่อคลายโศกเพียงเท่านั้น^{๑๗}

พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนหมอผ่าตัดผู้ป่วยที่ถูกลูกศรยิงปักอก
หมอไม่จำเป็นต้องใส่ใจว่าคนยิงเป็นใคร ทำไมคนร้ายจึงยิง (ปัญหาเรื่อง“ใคร
สร้างโลก”) หมอทำหน้าที่เพียงเร่งผ่าตัดช่วยชีวิตให้เร็วที่สุด แต่ถ้าผู้ป่วยไม่
ยอมให้ผ่าตัดเอาลูกศรออก โดยตั้งเงื่อนไขว่า “ต้องหากคนยิงให้ได้ก่อน เขา
หน้าตาเป็นอย่างไร? ผู้หญิง หรือผู้ชาย ต้องให้เขาบอกเหตุผลที่ยิงให้ได้ก่อน

^{๑๔} ชู.อิตี. (ไทย) ๒๘/๘๔/๔๘๐, ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๑๗๒.

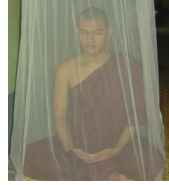
^{๑๕} วิสุทธชนวิลาสินี. (บาลี) ๑/๑๒๐, ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๙๔/๓๕๓.

^{๑๖} ชู.ป. (ไทย) ๓๑/๑๖๒/๒๕๒.

^{๑๗} สี่.สี. (ไทย) ๑๙/๑๑๐/๖๑๓.

ผมจึงจะยอมให้หมอผ่าเอาลูกศรออก” ถ้าเป็นเช่นนี้ก็รับรองได้ว่าผู้ป่วยต้องเสียชีวิตก่อนอย่างแน่นอน^{๑๘}

ศาสนาพุทธชี้แนวทางแก้ปัญหาของมนุษยชาติ ด้วยความรู้ที่ถูกต้อง ตามสภาพความเป็นจริงของชีวิต เพราะระบบความรู้ไม่มีไ้เกิดจากการคิดวิเคราะห์ หรืออ้างเหตุผลจากแหล่งความรู้อื่น แต่เริ่มต้นจากประสบการณ์ตรงจากการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถูกพิสูจน์โดยประสบการณ์ตรง ของพระภิกษุในพุทธศาสนาทุกยุคทุกสมัย^{๑๙}

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน “พระธรรม” เพื่อให้ชาวโลกพ้นจากทุกข์^{๒๐} มีความสุขสงบ จนถึงขั้นสูงสุด คือ บรรลุมรรค^{๒๑} ผล นิพพาน

ธรรมะ คือ สภาพที่มีอยู่ เป็นอยู่ ตามธรรมชาติ รวมทั้งเหตุปัจจัยปรุงแต่งให้ธรรมชาติต่างๆ เป็นไป^{๒๒} หาผู้บังคับบัญชาหรือเป็นเจ้าของมิได้^{๒๓} เช่น ธรรมะของไฟ คือ ร้อน ธรรมะของความโลภ คือ ออยากได้ ธรรมะของปัญญาญาณ คือ ตัดขาดกิเลส เป็นต้น^{๒๔}

ไฟร้อนตามสภาวะธรรมชาติของไฟเอง มิใช่เพราะใครบังคับหรือดลบันดาล ปัญญาญาณตัดกิเลสตามธรรมชาติของปัญญาเอง มิใช่เพราะใครบังคับ หรือดลบันดาล^{๒๕} ฯลฯ คือ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัยนั้นๆ ที่เรียกว่า “อิทัปปัจจยตา” (บางศาสนาเรียกว่า “พระเจ้า”) ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

^{๑๘} ทุกรายละเอียดใน ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๒๖/๑๓๗. ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๒๘/๑๔๑.

^{๑๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐, ที.ม.อ. (บาลี) ๙๐/๗๖, วิมพา.อ. (บาลี) ๑/๑๙/๑๙๑.

^{๒๐} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๐๗/๔๔๒.

^{๒๑} ภาวะที่ฆ่ากิเลสออกไปได้ .ขุ.เถร.อ. (บาลี) ๒/๓๖/๑๕๘.

^{๒๒} ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๘๖/๕๒๖. ขุ.ป. อ. (ไทย) ๗/๑/-/๔๙.

^{๒๓} ทุกรายละเอียดใน อภิ.วิ. (บาลี) ๓๕/๑๘๔/๑๐๒, วิสุทฺธิ. (บาลี) ๓/๖๕.

^{๒๔} ทุกรายละเอียดใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/๖๔/๓๖.

^{๒๕} ขุ.อุ.อ. (ไทย) ๑/๓/-/๕๐๘.

อิมสมิ สติ อิทั โหติ	เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี
อิมสสุปปาทา อิทั อูปุปชติ.	เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิด
อิมสมิ อสติ อิทั น โหติ	เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี
อิมสส นิโรธา อิทั นิรุชฌติ. ^{๒๖}	เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ ^{๒๗}

ส่วน “พระธรรม” ที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น เนื่องด้วยพระองค์ทรงเป็นผู้รู้แจ้งธรรมทั้งปวงแล้ว จึงทรงเลือกเฟ้นสั่งสอนเฉพาะธรรมะที่เป็นไปเพื่อการละอกุศล และเจริญกุศล ตามหลักการแห่งอริยสัจ ๔ เท่านั้น^{๒๘} โดยมีวิธีการและขั้นตอน ๓ ประการ คือ

๑. สัพพปาปสฺส อกรรม การไม่ทำบาปทั้งปวง ด้วยการรักษาศีล
 เว้นจากการประพฤติทุจริตทางกาย วาจา ใจ และประกอบกรการประพฤติ
 สุจริตทางกาย วาจา ใจ

๒. กุสลสฺสุปสมบทา การทำกุศลให้ถึงพร้อม ด้วยการให้ทาน^{๒๙}
 และเจริญสมถภาวนา (สมาธิ) เช่น กำหนดลมหายใจ หรือสวดมนต์
 ภาวนา เป็นต้น ผลการปฏิบัติสมถภาวนานี้จะทำให้บรรลุถึงฌาน
 อภิญญาได้^{๓๐}

๓. สจฺจิตตปริโยทปนํ การทำให้บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว^{๓๑} ด้วยการเจริญ
 วิปัสสนาภาวนา (ปัญญา^{๓๒}) ใช้ปัญญาพิจารณาอารมณ์ที่ปรากฏในขณะ
 ปัจจุบันตามความเป็นจริง^{๓๓} จนได้บรรลุถึง มรรค ผล พระนิพพาน

^{๒๖} ส.นิ. (บาลี) ๑๖/๕๐/๗๗, ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๕๐/๔๘.

^{๒๗} ดูใน ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๗/๗๙. ขุ.มहा. (ไทย) ๒๙/๑๘๖/๕๒๖.

^{๒๘} ส.สี. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๑/๖๑๓., ที.ปา.อ. (ไทย) ๓/๑/-/๒๒๕.

^{๒๙} ที.ปา.อ. (ไทย) ๓/๒/-/๓๘๙. อัง.นวก.อ. (ไทย) ๔/-/-/๔๘๓.

^{๓๐} ขุ.เถร.อ. (ไทย) ๒/๓/๑/๒๓

^{๓๑} ผ่องใสปราศจากนิวรณ์ ๕ ประการ ดูใน ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๖/๔/๙๕

^{๓๒} ขุ.เถร.อ. (ไทย) ๒/๓/๑/๒๓, ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘๓/๔๙.

^{๓๓} ขุ.เถร.อ. (ไทย) ๒/๓/๑/๒๔.

ทำไมต้อง “นิพพาน”

เป้าหมายของพระพุทธศาสนา คือ ความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงอย่างสิ้นเชิง^{๓๔} ดับภพชาติ หยุดการเวียนว่าย ตาย-เกิด เพราะเมื่อไม่เกิดอีก เราก็ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตาย และไม่ต้องทุกข์กาย ทุกข์ใจ อีกต่อไป ฉะนั้น เป้าหมายที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา จึงไม่ใช่เพียงแค่การแสวงบุญ ด้วยการให้ทาน รักษาศีล หรือเจริญสมาธิภาวนา

การแสวงบุญทั้ง ๓ ประการนั้น มีอานิสงส์สูงสุดถึงขั้นพรหมโลกก็จริง แต่ก็ยังไม่สามารถกำจัดกิเลสตัณหาพาสู่ความพ้นทุกข์ได้ เพราะแม้จะไต่เกิดเป็นเทวดาหรือพรหมแล้ว เมื่อหมดกำลังบุญ หรือกุศลวิบากอ่อนกำลังลง ก็ต้องกลับมาเวียนว่าย ตาย-เกิดอีก^{๓๕} ยังต้องตกอบายภูมิ ทุกข์ทรมานในนรกอยู่เป็นอาจิณ เหมือนบ้านเก่าที่ต้องแวะเวียนไปเยี่ยมเยียนอยู่เสมอๆ^{๓๖}

ก่อนตรัสรู้ พระโพธิสัตว์ทรงบรรลุญาณรู้แจ้งอดีตชาติ และญาณรู้แจ้งความเป็นไป (กรรมและวิบากกรรม) ของสรรพสัตว์ อย่างทะลุปรุโปร่ง เป็นเหตุให้พระองค์ทรงมุ่งสู่ "พระนิพพาน" อย่างไม่คิดหวนกลับ

ในเรื่องนี้ มีประเด็นว่า “บุพเพนิวาสานุสสติญาณ และจตุปปาตญาณ ส่งผลต่อการบรรลุอัสวัคขยญาณอย่างไร?”

คำตอบ คือ : เมื่อได้รู้อดีตชาติอย่างครบถ้วน ก็จะพบว่า สิ่งใด ๆ ที่เราอยากได้ อยากมี อยากเป็น ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต สิ่งนั้นๆ ล้วนเคยได้ เคยมี เคยเป็น มาครบหมดทุกอย่างแล้วในอดีต แล้วก็ต้องมาเกิด แก่ เจ็บ ตาย แบบเดิมๆ อยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่ต่างอะไรจากในอดีตเลย.. **น่าเบื่อ!**

^{๓๔} ดูรายละเอียดใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๗๗/๕๐๖.

^{๓๕} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๗๘/๖๕๔, อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๙๓/๑๒๕.

^{๓๖} ดูรายละเอียดใน อง.สตุตทก. (ไทย) ๒๓/๔๔/๖๗.

อนึ่ง กุศลกรรมใด ๆ การทำคุณงามความดีใด ๆ ทั้งการให้ทาน วิชาศีล เจริญภาวนา เราทุกคนก็เคยทำมาทุกอย่างแล้วในอดีต และวิบากกรรมใดๆ ที่ดีเลิศ ก็เคยเสวยมาหมดแล้วในอดีต และก็ยังต้องมาเกิด แก่ เจ็บ ตาย แบบซ้ำๆ เดิมๆ อยู่ในปัจจุบัน ไม่ต่างอะไรจากในอดีตเลย..**น่าเบื่อ!**

มีสิ่งเดียวเท่านั้นที่ในอดีตยังไม่เคยทำ ไม่เคยประพฤติ ยังไม่เคยเข้าถึง เพราะสิ่งนี้เป็นเรื่องของปัจจุบันเท่านั้น นั่นคือการเจริญสติปัฏฐาน ๔ รู้แจ้ง รูป-นามปัจจุบัน บรรลุมรรค ผล พระนิพพาน

เมื่อเจริญสติปัฏฐาน ๔ รู้แจ้งผัสสะทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จิตก็ จะไม่เกิดสังขารปรุงแต่ง เมื่อไม่ปรุงแต่งก็ไม่เกิดตัณหาอุปาทาน เมื่อไม่เกิด ตัณหาอุปาทาน ก็ไม่เกิดภพ-ชาติ เมื่อไม่มีความเกิดอีก ก็ไม่มีความแก่ ความ เจ็บ และความตายอีกต่อไป นี่แหละคือ การดับภพ-ชาติ ในขณะที่จิตปัจจุบัน

หากไม่เกิดปัญญารู้แจ้ง จิตประกอบอยู่ด้วยโมหะ ก็จะเกิดทุกข์เมื่อ มีผัสสะ เช่น เมื่อตาเห็นเสื้อสวย ไม่มีสติรู้เท่าทันจิต ปัญญาไม่รู้แจ้งอารมณ์ ก็เกิดสังขารปรุงแต่งว่า “เสื้อสวย น่าจะเป็นของเรา” แล้วยึดมั่นในจิตนั้น ด้วยตัณหาและอุปาทานว่า “เราอยากได้” ภพ-ชาติเกิดขึ้นทันที โดยความ เป็นผู้อยากได้เสื้อตัวนั้น ทุกข์ ฯลฯ ย่อมเกิดตามมา

แต่เมื่อฝึกวิปัสสนา เกิดปัญญารู้แจ้งอารมณ์แล้ว ขณะตาเห็นเสื้อ สวย รู้เท่าทันจิตว่า “วิญญูณกำลังรู้ กำลังเห็น” สิ่งที่เห็นจึงเป็นเพียงสีที่ถูก เห็น ไม่เกิดสังขารปรุงแต่งว่าเป็นเสื้อ ความรู้สึกว่าสวยหรือไม่สวยจึงไม่ เกิดขึ้น ตัณหาอุปาทานที่อยากได้ อยากมี ก็เกิดไม่ได้ ภพ-ชาติถูกระงับไป

เมื่อภพ-ชาติถูกระงับไปทุกๆ ขณะ ที่มีสติและสัมปชัญญะรู้เท่าทัน ผัสสะเช่นนี้ ทำให้หมดเชื้อที่ก่อให้เกิดภพ-ชาติ เปรียบเหมือนเชื้อไฟที่ถูกดับ ตั้งแต่ปลายไม้ขีดแล้ว เมื่อไม่เกิดภพ-ชาติในทุกขณะจิตที่รับรู้อารมณ์ ทำให้ หมดเชื้อที่จะให้ไปเกิดใหม่ เมื่อจรมิจิต^{๓๖๗} ดับในขณะที่ตาย ไม่หวังให้เกิด ปฏิสนธิจิตอีกต่อไป ไม่ถือกำเนิดในภพใหม่อีก ย่อมปรินิพพาน ณ ขณะนั้น

^{๓๖๗}จิตสุดท้าย หมายถึง จุตติจิตของพระอรหันต์ขณะปรินิพพาน (ขุ.จ.อ.(บาลี)๖/๗)

ความสุขในศาสนาพุทธ

แท้จริง ความสุขนี้แหละที่พุทธศาสนาต้องการ และเป็นเป้าหมายสูงสุด แต่ต้องเป็นความสุขแบบยั่งยืนถาวร ชนิดที่ไม่กลับกลายเป็นทุกข์ได้อีก นั่นคือความสุขใน “พระนิพพาน” เท่านั้น ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า

“นตถิ สนฺติ ปรี สุขํ ความสุขอื่นนอกจากความสงบไม่มี”^{๓๘}

“ปรมา สนฺติ นิพพานํ นิพพานมีความสงบอย่างยิ่ง”^{๓๙}

นิพพานเป็นสภาวะที่ปราศจากกิเลสเครื่องบีบคั้น เมื่อไม่มีกิเลสแล้วจึงเป็นสุขอย่างยิ่ง เป็นสุขชนิดที่ไม่อาจกลับมาเป็นทุกข์ได้อีก ดังพระพุทธพจน์ว่า “นิพพานํ ปรมํ สุขํ”^{๔๐} พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง”..

นิพพานเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคน เพราะนิพพาน คือ ภาวะสงบเยือกเย็น และสันติสุข โดยปกติใจของคนเป็นใจเร่าร้อนเพราะกิเลสต่างๆ แผลงแผลยอยู่เสมอ แต่บางครั้งบางคราวที่ใจสงบ เช่นในเวลาที่เราประกอบกิจการงานสำเร็จเรียบร้อยแล้วหมดภาระกังวล ก็จะมีรู้สึกสบายใจ ในขณะที่สบายใจจะสังเกตได้ว่าใจก็สงบเย็น อันเป็นอีกความหมายหนึ่งของนิพพาน

แต่โลกทุกวันนี้ เข้าใจกันว่าความสุขอยู่ที่ความมั่งคั่งร่ำรวยสมบัติมียศฐาบรรดาศักดิ์ มีวัตถุปัจจัยเครื่องใช้สอยพร้อม ร่มรื่น พักผ่อน รื่นเริง ร่าเริง พยายามเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น โลกจึงเกิดความวุ่นวายไม่รู้จบสิ้น คนเกิดมามากขึ้น แต่วัตถุสิ่งเสพมีอยู่ในโลกอย่างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประเทศมหาอำนาจจึงคิดจะไปแสวงหาสิ่งเหล่านี้กันที่ดาวอังคารอีก เพราะเชื่อเหตุแห่งความทุกข์ คือ กิเลสตัณหา อันได้แก่ ความไม่รู้จักพอในจิตใจ ยังไม่ถูกจำกัดให้สิ้นไป

^{๓๘} ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๒๐๒/๕๒, ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๐๒/๙๕.

^{๓๙} อัง.จตุก. (บาลี) ๒๑/๒๓/๒๘, อัง.จตุก. (ไทย) ๒๑/๒๓/๓๘.

^{๔๐} ตูโน ม.ม. (บาลี) ๑๓/๒๑๕/๑๙๑, ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๑๕/๑๙๐.

แม้เรายังไม่ทราบชัดด้วยตนเอง ว่า “นิพพานเป็นสุขอย่างไร?” จะสุขมากกว่าการได้อยู่กับคนรัก ได้ดูหนังที่ชอบ ได้มีครอบครัวที่อบอุ่นหรือไม่? แต่ปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าบอกให้รู้ชัดแล้วว่า เราทุกคนเคยเวียนว่าย ตาย-เกิด มาแล้วนับชาติไม่ถ้วน ความสุขใดๆ ที่เราปรารถนาอยากได้ในปัจจุบัน หรือในอนาคต ความสุขเหล่านั้นเราเคยประสบมาแล้วทั้งสิ้น ในอดีตชาติ แต่ก็ไม่มีสิ่งใดคงทนถาวรมาจนถึงปัจจุบันได้เลย แล้วเราก็กังขา ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย และยังคงทนรทกแบบเดิม ๆ อีกเหมือนเดิม! เพราะแม้แต่พระโพธิสัตว์ก็ยังไม่พ้นนรก^{๔๑} นั่นก็เพราะว่า “ยังมีการเกิดอีก”

ถ้าเราต้องการไม่ทุกข์อีกแล้ว ก็ต้องเข้าถึงความไม่เกิดอีกให้ได้ ซึ่งพระพุทธเจ้ายืนยันว่า “ในนิพพาน ไม่มี การเกิด ไม่มี การตาย”^{๔๒} ความสุขในนิพพานจึงมิใช่ความสุขชนิดที่เป็นไปเพื่อความบีบคั้นกดดัน อีกต่อไป

พระนิพพาน เป็นสภาวะที่ปราศจากกิเลส เมื่อไม่มีกิเลสแล้วจึงเป็นสุขอย่างยิ่ง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “นิพพานํ ปรมํ สุขิ^{๔๓}” พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง”

ในเรื่องนี้ มีประเด็นปัญหาว่า “สุขจะมีในพระนิพพานได้อย่างไร ในเมื่อนิพพานไม่มีการเสวยอารมณ์”

แก้ว่า ความที่ไม่เสวยอารมณ์นั้นแหละเป็นความสุขที่แท้จริง เพราะสุขที่เสวยอารมณ์นั้นยังตกอยู่ในกฎพระไตรลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ บังคับบัญชาไม่ได้ ดังนั้น สุขเวทนาที่ยังเสวยอารมณ์อยู่ จึงได้ชื่อว่าวิปริตนามทุกข์ เพราะความสุขนั้นยังวิปริตผันแปรไปเป็นทุกข์ได้อีก ส่วนสุขในนิพพานไม่ใช่สุขเวทนา แต่เป็นสันติสุข จึงไม่มีวันที่จะผันแปรไปเป็นอื่น^{๔๔}

^{๔๑} ขุ.ชา.อ. (ไทย) ๔/๒/-/๒๓.

^{๔๒} ตูใน ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๗๕/๒๙๘., ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๑๐/๒๐

^{๔๓} ตูใน ขุ.ป. (ไทย) ๑๓/๒๑๕/๑๙๐.

^{๔๔} อัง.สสท. (ไทย) ๒๓/๓๔/๕๐๐. อัง.จตุกก.อ. (บาลี) ๒/๑๖/๒๙๔

นิพพานไม่มีทุกข์ เพราะไม่มีสังขารธรรม

ทุกข์ คืออะไร? ทุกข์ คือ ภาวะที่เป็นไปเพื่อความบีบคั้น ชัดเคือง กัดคัน ไม่อาจสงบเป็นปกติจิตอยู่ได้ อันเกิดจากการรับรู้ ทางตาเห็นรูป หูได้ยิน จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายถูกต้อง ใจนึกคิดอารมณ์ ที่ประกอบอยู่ด้วย อวิชชา ตัณหาและอุปาทานชั้น ๕ ทุกข์จึงเกิดขึ้น เช่น ขณะตาเห็นเพื่อนมีรถคันใหม่ ไม่มีสติรู้เท่าทันจิตเพราะถูกอวิชชาบดบังไว้ ไม่มีปัญญารู้แจ้งอารมณ์ ก็จะเกิดสังขารปรุงแต่งว่า “รถเราเก่า” เกิดตัณหาอยากได้ และเกิดปฏิกิริยารู้สึกไม่พอใจ แล้วยึดมั่นในจิตนั้นว่า “ฉันน่าจะมียุทธใหม่บ้าง” ภาวชาติจึงเกิดขึ้นทันที โดยความเป็นผู้อยากได้รถคันใหม่ และไม่ยอมอยากได้รถคันเก่าแล้ว ความบีบคั้นกัดคันภายในใจด้วยอำนาจโลภะ และโทสะจึงเกิดขึ้น^{๕๕}

ตา และรถที่เห็นเป็นรูปชั้น ๕ รู้สึกไม่พอใจเป็นเวทนาชั้น ๕ หมายถึงในรถยนต์ของตนว่า “เก่า” เป็นสัญญาชั้น ๕ นึกอยากได้หรือนึกเสียใจว่าไม่อาจซื้อได้เพราะราคาแพงเป็นสังขารชั้น ๕ ความรับรู้อารมณ์เช่นนั้น เป็นวิญญาณชั้น ๕^{๕๖} อุปาทานชั้น ๕ ก่อให้เกิดทุกข์ มีเหตุปัจจัยดังนี้แล

แต่ “พระนิพพาน” เป็นสภาพธรรมที่ปัจจัยมิได้ปรุงแต่ง ไม่ได้เกิดจากเหตุปัจจัย คือ ไม่ได้เกิดจากอุปาทานชั้น ๕^{๕๗} เมื่อไม่มีอุปาทานชั้น ๕ ก็ไม่มีการปรุงแต่งอารมณ์ทั้งในทางบุญ^{๕๘} หรือบาป^{๕๙} อีกต่อไป ไม่มีเหตุให้ต้องบีบคั้นกัดคันอีกแล้ว ทุกข์จึงไม่อาจเกิดขึ้นได้อีก^{๕๐}

^{๕๕} ดูใน ม.ม. (ไทย) ๑๒/๓๐๖/๓๓. ดูรายละเอียดใน ชุ.จ. (ไทย) ๓๐/๑๘/๑๑๘.

^{๕๖} ดูใน ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๓๐๖., ส.ส.อ. (ไทย) ๔/๑/-/๑๔๔.

^{๕๗} ดูใน ชุ.อป.อ. (บาลี) ๑/๕๐๓/๓๓๘.

^{๕๘} บุญญาภิสังขาร คือ อภิสังขารที่เป็นบุญ ที่ปรุงแต่งกรรมฝ่ายดี ได้แก่ กุศลเจตนาที่เป็นกามาวจรและรูปาวจร (ส.นิ.อ. (บาลี) ๒/๕๑/๘๘, ชุ.ม.อ.(บาลี) ๒๕/๒๑๖)

^{๕๙} อปุณญาภิสังขาร คือ อภิสังขารที่เป็นปฏิปักษ์ต่อบุญ คือเป็นบาป สภาพที่ปรุงแต่งกรรมฝ่ายชั่ว ได้แก่ อกุศลเจตนาทั้งหลาย (ส.นิ.อ. (บาลี) ๒/๕๑/๘๘, ชุ.ม.อ. (บาลี) ๒๕/๒๑๖)

^{๕๐} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๕๑/๑๐๑.

กฎแห่งกรรม

“สิ่งที่เราประสบอยู่ทุกวันนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของตนเองในอดีตทั้งสิ้น ไม่ใช่ใครที่โหดมาดลบันดาล หรือลงโทษ”

หลักการของพุทธศาสนาเรื่องนี้แตกต่างจากศาสนาอื่น อย่างสิ้นเชิง แต่บางคนก็กล่าวแย้งว่า “ถ้ารอแต่บุญเก่า ไม่เพียงอ่านหนังสือ จะสอบได้อย่างไร?” ก็ขอตอบว่า “แน่นอนว่าจะสอบได้ต้องอ่านหนังสือ แต่ถ้าไม่มีบุญกุศลที่เคยทำไว้ในอดีต ช่วยให้เราเกิดเป็นคน ไม่พิการในชาตินี้ จะอ่านหนังสือได้หรือไม่? อนึ่ง การอ่านหนังสือนั้นแหละคือกรรมที่จะช่วยให้สอบได้”

กรรม แปลว่า การกระทำ ทางกาย วาจา ใจ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีเจตนา คือ มีความตั้งใจทำ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กम्मํ วทามิ เจตยิตฺวา กम्मํ กโรติ กาเยน วาจาเย มนสา.”

ดูก่อนมิใช่ทุกสิ่งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลจงใจแล้ว ย่อมกระทำกรรม ทางกาย ทางวาจา ทางใจ^{๕๑}

กรรม และการให้ผลของกรรม เป็นกระแสต่อเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลที่ยังมีกิเลสตัณหา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตัณหาทำคนให้เกิดอีก จิตของคนนั้นย่อมพล่านไป เวียนว้ายในวิภวภูมิจนถึง สรรพกรรมเป็นที่ไปในเบื้องหน้าของสัตว์”^{๕๒}

ความเป็นไปของสัตว์ในชาติปัจจุบัน เป็นผลมาจากวิบากกรรมที่เคยทำไว้ในอดีตทั้งสิ้น ทั้งในชาติปัจจุบัน และอดีตชาติ สรุปลงความจาก จูฬกัมมวิภังคสูตร^{๕๓} ที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกไว้ สรุปลงได้ว่า

^{๕๑} อง.ฉก.ก. (ไทย) ๒๒/๖๓/๕๗๗.

^{๕๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๕/๖๙.

^{๕๓} ดูใน ม.อุปริ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๕๐.

ทำกรรมในชาติก่อนๆ

- ฆ่าสัตว์
- ไม่ฆ่าสัตว์ ช่วยสัตว์
- ทรมานสัตว์ ทำร้ายสัตว์
- โกรธง่าย ฉุนเฉียว
- ไม่ขี้โกรธ จิตอ่อนโยน
- ขี้เหนียว ไม่บริจาคทาน
- ให้ทาน บริจาคทรัพย์
- อ่อนน้อมถ่อมตน
- ประพฤติผิดในกาม
- มักพูดเท็จ
- มักพูดคำหยาบ
- มักพูดเพ้อเจ้อ
- ดื่มสุรา เมรัย

รับผลในชาติต่อ ๆ ไป

- เกิดเป็นคนมีอายุสั้น
- เกิดเป็นคนมีอายุยืน
- เกิดเป็นคนขี้โรค อ่อนแอ
- เกิดเป็นคนขี้หเร่ ไม่งาม
- เกิดเป็นคนรูปหล่อ – สวย
- เกิดเป็นคนยากจน
- เกิดเป็นคนฐานะร่ำรวย
- เกิดในตระกูลสูง มียศศักดิ์
- เป็นกะเทย ผิดเพศ
- มักถูกใส่ร้าย ป้ายสี
- มักได้รับข่าวร้ายบ่อย
- มีวาจาไม่น่าเชื่อถือ
- เป็นคนวิกลจริต^{๕๔} ฯลฯ

กรรม แบ่งตามลักษณะของเจตนาที่เป็นเหตุให้กระทำความกรรม มี ๒ ประเภท^{๕๕} คือ

๑. อุกุศลกรรม กรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล ๓ ประการ คือ ๑) โลภะ ความโลภอยากได้ ๒) โทสะ ความคิดประทุษร้ายต่อผู้อื่น และ ๓) โมหะ ความหลงมัวเมาไม่รู้เห็นตามความเป็นจริง

๒. กุศลกรรม กรรมดี หมายถึง การกระทำที่ดี ที่เกิดจากกุศลมูล ๓ ประการ คือ ๑) อโลภะ ความไม่โลภ ๒) อโทสะ ความไม่คิดประทุษร้ายต่อผู้อื่น ๓) อโมหะ ความไม่หลงมัวเมา^{๕๖}

^{๕๔} ดูใน อง.อฎฐก. (ไทย) ๒๓/๔๐/๓๐๑.

^{๕๕} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๖๔/๕๖.

^{๕๖} อง. ติกฎก. (ไทย) ๒๐/๔๔๕/๑๓๑.

กฎแห่งอกุศลกรรม

๑) **อกุศลกรรม** แปลว่า กรรมไม่ดี หรือกรรมชั่ว เป็นการกระทำที่เกิดจากอกุศลเจตนา คือเจตนาที่ไม่ดี อันประกอบอยู่ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลงงมงาย ได้แก่ การประพฤตินุจริต ๓ ทางกาย วาจา ใจ

ทุจริต แปลว่า ความประพฤตินุจริต หรือความประพฤติเสื่อมเสีย ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ^{๕๗}

๑. ความประพฤตินุจริตด้วยกาย หรือความประพฤติเสื่อมเสียที่เป็นไปแล้วทางกาย ชื่อว่า กายทุจริต มี ๓ ประการ ได้แก่

๑.๑ ปาณาติบาต การฆ่าสัตว์ ปีบคั้น เบียดเบียนผู้อื่น

๑.๒ อทินนาทานา การลักทรัพย์ ฉ้อโกงผู้อื่น

๑.๓ กาเมสุมิฉฉาจาร การล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ช่มเหงจิตใจ ลบหลู่เกียรติผู้อื่น

๒. ความประพฤตินุจริตด้วยวาจา หรือความประพฤติเสื่อมเสียที่เป็นไปแล้วทางวาจา ชื่อว่า วจิทุจริต มี ๔ ประการ ได้แก่

๒.๑ มุสาวาท พุดโกหก หลอกหลวง

๒.๒ ปิสฺสุณาวาจา พุดส่อเสียด หรือยุยงให้แตกแยก

๒.๓ ผรุสฺสวาจา พุดคำหยาบคายสกปรกเสียหาย

๒.๔ สัมผัสฺปฺปลาปะ พุดเพ้อเจ้อเหลวไหล ไม่ถูกกาลเทศะ

๓. ความประพฤตินุจริตด้วยใจ หรือความประพฤติเสื่อมเสียที่เป็นไปแล้วทางใจ ชื่อว่า มโนทุจริต มี ๓ ประการ ได้แก่

๓.๑ อภิชฌา เพ่งอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

๓.๒ พยาบาท คิดพยาบาทปองร้าย เบียดเบียนผู้อื่น

^{๕๗} ดูใน ขุ.อติ.อ. (ไทย) ๑/๔/-/๕๐๘.

๓.๓ มิจฉาทิฎฐิ เห็นผิดจากคลองธรรม^{๕๘}

บุคคลผู้ทำบาปอกุศลกรรม ประพฤติทุจริต จักต้องตกนรกหมกไหม้ ในทุกติภูมิ^{๕๙} ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคลมีปัญญาทราม ทำกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต และอกุศลกรรมอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยโทษ ไม่ทำกุศลกรรมไว้เลย ทำแต่อกุศลกรรมไว้มากมาย หลังจากตายแล้วย่อมไปเกิดในอบาย ทุกติ วินิบาต นรก”^{๖๐}

ตัวอย่าง เช่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ชายสูงอายุคนหนึ่ง อยู่ที่วัดสามง่าม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ถูกไฟฟ้าช็อต จนต้องถูกตัดมือทั้ง ๒ ข้าง หลวงพ่อพระครูวิสุทธิธีรญาณเถร^{๖๑} เป็นญาติของท่านเอง ตอนหนุ่มๆ เป็นคนเกเรมาก เมื่อเมาเหล้าแล้วชอบชกต่อยคนอื่น แม้แต่พ่อตนเองก็เคยโดนเขาต่อยอยู่บ่อยๆ บัดนี้มีมือทั้งสองข้างของเขา ถูกหม้อตัดไปแล้ว!

ฆ่าหมูแม่ลูกอ่อน..ต้องตายภายใน ๑๐ วัน เกิดขึ้นจริงกับ นายหวัน สีสัน บ้านเลขที่ ๒๖๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภोजุน จังหวัดพะเยา

ทิ้งพ่อแม่..ทำให้ธุรกิจล่มจม ลูกทิ้ง เกิดขึ้นกับนายไพเราะ ทิมทอง อายุ ๗๑ ปี และนางสะอาด ทิมทอง อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๓/๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

หักขาบก กลายเป็นคนพิการ เกิดกับนายดวง มีเมืองเก่า บ้านเลขที่ ๗๑/๑ บ้านศรีฐาน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

โกรธจัด ต้มลูกสุนัขทั้งเป็น ตัวเองตายภายใน ๕ วัน เหตุการณ์นี้ เกิดที่วัดในกรุงเทพฯ ฟังเรื่องราวได้ที่พระเทพสิทธิมนี เจ้าอาวาสวัดดุสิตาราม

^{๕๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๔๗๑/๓๓๖. อัง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๑๘/๓๖๑.

^{๕๙} **ทุกติ** หมายถึง ภูมิเป็นที่ไปอันเป็นทุกข์ (ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๗๐/๑๘๐, ม.ม.ฎีกา (บาลี) ๑/๗๐/๑๘๐.

^{๖๐} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๔๑/๓๘๔., ชุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๖๔/๔๒๐.

กฎแห่งกุศลกรรม

กุศลกรรม แปลว่า กรรมดี เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากกุศลเจตนา หรือเจตนาที่ดี ได้แก่ การบำเพ็ญบุญกุศียวัตถุ ๑๐ และประพตีสุจริต ๓

บุญกุศียวัตถุ แปลว่า ที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญให้สำเร็จ มี ๑๐ ประการ^{๒๑} ได้แก่

๑. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน คือ ให้อวัยวะของ กำลังกาย หรือกำลังสติปัญญาของตน เพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น มี ๒ อย่าง คือ อามิสทาน (ให้เครื่องนุ่ง ห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) และธัมมทาน (ให้คำแนะนำข้อปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน) ทาน ๒ อย่างนี้ ธัมมทานเป็นเลิศ^{๒๒}

๒. สีสมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล คือ เจตนาในการสมาทาน รักษาศีล ๕ ศีล ๘ หรือศีล ๑๐ สรรวมในพระปาฏิโมกข์ พิจารณาปัจจัย เครื่องใช้สอยด้วยสติสัมปชัญญะ ประพตีสุจริต ชำระอาชีวะให้บริสุทธิ์

๓. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวณา

๔. อปจายนมัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงกิริยานอบน้อมต่อผู้ใหญ่

๕. เวยยาวัจจมัย บุญสำเร็จด้วยการชวนชววย มีเจตนาชวนชววย ทางกายในการทำบุญกุศล

๖. ปัตติตานมัย บุญสำเร็จด้วยการอุทิศส่วนบุญ เมื่อให้ทานแล้ว มีเจตนาอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ญาติ และสรรพสัตว์โดยไม่มีประมาณ

๗. ปัตตทานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนา คือ ยินดีในส่วนบุญที่บุคคลอื่นทำ

^{๒๑} ข.อิติ. (ไทย) ๒๕/๖๐/๑๗๘,อง.อฎฐก.อ. (บาลี) ๓/๓๖/๒๕๖.

^{๒๒} อง.ทก. (ไทย) ๒๐/๑๕๒/๑๒๐.

๘. ฌัมมเทสนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม คือ เจตนาแสดงธรรมไม่เห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมที่ตนชำนาญแก่ชนเหล่าอื่น โดยอุบายที่จะให้ตนเอง และผู้อื่นนั้นบรรลุมุติได้

๙. ฌัมมัสสวนมัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม คือ มีเจตนาฟังธรรมด้วยจิตอ่อนโยน ด้วยการแผ่ไปซึ่งประโยชน์เกื้อกูลว่า ผลจากการฟังธรรมนี้ จะมีแก่เรามาก

๑๐. ทิฏฐุชุกรมม บุญสำเร็จด้วยการทำความเห็นให้ตรง คือ มีเจตนาเชื่อมั่น มีความเห็นถูกต้องตรงในบุญ และผลแห่งบุญนั้น^{๖๓}

บุคคลผู้บำเพ็ญบุญกิริยาวัตรทั้ง ๑๐ นี้จะได้รับความสุข และสรวรรค์เป็นผล ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ผู้หวังประโยชน์สุข ควรฝึกฝนบำเพ็ญบุญนี้เท่านั้น ที่ให้ผลเลิศติดต่อกันไป มีสุขเป็นกำไร”^{๖๔}

สุจจริต แปลว่า ความประพฤติดี หรือความประพฤติงาม ๓ ทาง คือ ทางการกาย ทางวาจา และทางใจ^{๖๕}

๑. ความประพฤติดีด้วยกาย หรือความประพฤติดีที่เป็นไปแล้วทางการกาย ชื่อว่า กายสุจจริต มี ๓ ประการ ได้แก่

๑.๑ ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเว้นจากการฆ่าสัตว์

๑.๒ อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเว้นจากการลักทรัพย์

๑.๓ กามเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เจตนาเว้นจากการล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น

๒. ความประพฤติดีด้วยวาจา หรือความประพฤติดีที่เป็นไปแล้วทางวาจา ชื่อว่า วจิสุจจริต มี ๔ ประการ ได้แก่

๒.๑ มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเว้นจากพูดโกหก หลอกลวง

^{๖๓} ดูใน อง.ทสก.อ. (บาลี) ๓/๑๗๗/๓๗๗, อภิ.ส.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๔๐๓.

^{๖๔} ชุ.อิตติ. (ไทย) ๒๕/๖๐/๔๑๕.

^{๖๕} ดูใน ชุ.อิตติ.อ. (ไทย) ๑/๔/-/๔๐๙.

- ๒.๒ ปิสุณาย วาจา ย เวรมณี เจตนาเว้นจากการพูดส่อเสียด
- ๒.๓ ผรุสสาย วาจา เวรมณี เจตนาเว้นจากการพูดคำหยาบ
- ๒.๔ สัมผัสปลลาปา เวรมณี เจตนาเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓. ความประพฤติดีด้วยใจ หรือความประพฤติดีที่เป็นไปแล้วทางใจ
ชื่อว่า มโนสุจริต มี ๓ ประการ ได้แก่

- ๓.๑ อนภิขณา ไม่คิดโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน
- ๓.๒ อพยาปาหะ ไม่คิดพยาบาทปองร้ายเบียดเบียนผู้อื่น
- ๓.๓ สัมมาทิวฐิ เห็นถูกต้องตามคลองธรรม ^{๖๖}

บุคคลผู้ประพฤติดีสุจริต ตายแล้วจะได้ไปเกิดในสุคติ ^{๖๗} โลก สวรรค์
ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “หมู่สัตว์ที่ประกอบกายสุจริต วชิสุจริต และมโน
สุจริต ไม่กล่าวร้ายพระอรียะ มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำกรรม
ด้วยความเห็นชอบ พวกเขาหลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติ โลก
สวรรค์ ^{๖๘}

กฎแห่งบุญ : ร่ำรวยเพราะให้ทาน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคลบางคนในโลกนี้ จะเป็นสตรีหรือบุรุษก็
ตาม ย่อมให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน ดอกไม้ ของหอม ที่นอน ที่อยู่อาศัย ประทีป
เมื่อเขาตายไปจะเข้าถึงสุคติ โลก สวรรค์ ..หากมาเกิดเป็นมนุษย์ ในภายหลัง
จะเป็นคนมีทรัพย์สมบัติมาก” ^{๖๙}

มีข้อสงสัยว่า : ต้องทำบุญไว้ก่อนจึงจะเกิดมาร่ำรวย แต่เหตุไฉนฝรั่ง

^{๖๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๔๗๑/๓๓๖.อ.จ.ทุก. (ไทย) ๒๐/๖๗/๒๖๗.

^{๖๗} **สุคติ** หมายถึง ภูมิเป็นที่ไปอันเป็นสุข เกิดเป็นมนุษย์ที่มีตระกูลสูง เป็นเทวดาที่มีศักดิ์ใหญ่ (ม.มุ.อ. (บาลี) ๑/๗๐/๑๘๐, ม.มุ.ฎีกา (บาลี) ๑/๗๐/๑๘๐.)

^{๖๘} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๕/๑๘.

^{๖๙} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙/๓๕๐.

ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ไม่ได้ทำบุญไหว้พระ แต่ร่ำรวยยิ่งกว่าคนไทยเสียอีก

ตอบว่า : มนุษย์ทุกคนไม่ว่านับถือศาสนาใด ก็สามารถบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้อื่นได้ โดยนำทรัพย์ที่ตนเองได้มาโดยสุจริต บริจาคเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ผลานิสงส์ก็จะส่งผลให้เขาร่ำรวยยิ่งขึ้น เช่น

นายวอร์เรน บัฟเฟตต์ : ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ เศรษฐี ชาวอเมริกัน บริจาคเงินกว่า ๑.๔ ล้านล้านบาท ให้มูลนิธิเพื่อการกุศล

๒ ปีต่อมา : นิตยสารฟอร์บส์ จัดอันดับมหาเศรษฐีโลกประจำปี ๒๕๕๑ โดยนายวอร์เรน บัฟเฟตต์ เจ้าของบริษัทเบิร์กเชียร์ แฮทธาเวย์อิงค์ ครองอันดับ ๑ บุคคลที่ร่ำรวยที่สุดในโลก ด้วยทรัพย์สิน ๖.๒ หมื่นล้านดอลลาร์^{๗๐}

เมื่อปี ๒๕๕๑ แบริด พิตต์ และแอนเจลิน่า โจลี ได้บริจาคเงินให้แก่องค์กรการกุศล เพื่อเด็กและผู้ป่วยเอดส์กว่า ๒๕๐ ล้านบาท Brad Pitt and Angelina Jolie Give \$8.5-Million to Foundation The actors and philanthropists Brad Pitt and Angelina Jolie gave more than \$8.5-million to their charitable foundation in 2006, reports Fox News (March 24, 2008)

๑ ปีต่อมา..นิตยสารฟอร์บส์ เผยว่า แองเจลิน่า โจลี เป็นดาราทรงที่มีรายได้สูงสุด โภจเงินรายได้กว่า ๙๐๐ ล้านบาท^{๗๑}

มหาเศรษฐีไทยใจบุญ

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ มูลนิธิ “สิริวัฒนภักดี” บริจาคเงินกว่า

^{๗๐} Posted on Thursday, March 06, 2008 (Archive on Thursday, March 13, 2008) Posted by suchitra Contributed by somjest.

^{๗๑} http://en.wikipedia.org/wiki/Brad_Pitt

๒๐ ล้านบาท บูรณะจิตรกรรมฝาผนัง “วัดโพธิ์”

พ.ศ. ๒๕๓๗ นายเจริญ-คุณหญิงวรรณมา สิริวัฒนภักดี บริจาคเงิน
๓๐ ล้านบาท ให้มูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช^{๗๒}

บุคคลเหล่านี้ ยืนยันได้ถึงความจริงแท้ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

“สัตบุรุษ (คนดี) ผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทานแล้ว ย่อมเป็นผู้มั่งคั่งมี
ทรัพย์มากมีโอกะมาก และเป็นผู้มีจิตน้อมไปเพื่อประโยชน์คุณ ๕ สูงยิ่งขึ้น
ในที่ที่ทานนั้นผลัดผล”^{๗๓}

ปฏิบัติวิปัสสนา..ปลดหนักว่า ๑๐๐ ล้าน

นางฐิตินาถ ฦ พัทลุง เกิดวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒
เป็นบุตรของนายไสว และนางอารีย์ ฦ พัทลุง มีบุตร จบปริญญา
โท ๒ ใบจาก UNIVERSITY OF LONDON สาขาเศรษฐศาสตร์
และบริหารธุรกิจ ด้วยวัยเพียง ๒๐ ปีเท่านั้น

สามีเสียชีวิตต้นปี ๒๕๔๐ พร้อมกับทิ้งหนี้ไว้ให้กว่า ๑๐๐ ล้านบาท
ผู้หญิงลูกเล็ก ตัวคนเดียว พร้อมกับหนีมหาศาล มองไม่เห็นทางออกอื่นใดจึง
คิดจะฆ่าตัวตาย แต่ได้พบกับกัลยาณมิตรชักชวนให้ไปปฏิบัติวิปัสสนา
กรรมฐาน จึงเกิดปัญญาเห็นแจ้ง บริหารชีวิตจนปลดหนี้ได้ภายใน ๒ ปีครึ่ง

เธอจะแบ่งเวลาภายใน ๒ เดือนออกเป็น ๗ สัปดาห์สำหรับทำงาน
ทางโลกและอีก ๗ วันสำหรับปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ที่ยุวพุทธิกสมาคม^{๗๔}

^{๗๒} เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๗๗๒.

^{๗๓} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๘/๒๕๕.

^{๗๔} ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๕๘/๘ ซอยเพชร
เกษม ๕๔ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐ โทร.๐-๒๘๐๕-๐๗๙๐-๔. (เป็นศูนย์
อบรมและปฏิบัติธรรม ที่ตั้งขึ้นและบริหารงานโดยเอกชน เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้า
ปฏิบัติธรรมได้ตลอดปี โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ หรือตามกำลังศรัทธา)

ทำไม? “ทำดีไม่ได้ดี”

เรื่องกรรม และกฎแห่งกรรมนี้ เป็นเรื่องทีละเอียดลึกซึ่ง ยากที่จะอธิบายให้เห็นจริงได้^{๗๔} เช่น ปัญหาว่า “ทำไมทำดีไม่ได้ดี ทำไมคนที่ทำชั่วหลายๆ คนร่ำรวยขึ้น” เป็นต้น ซึ่งแต่ละลัทธิศาสนาให้คำอธิบายในเรื่องนี้แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มักตัดปัญหาเรื่องนี้โดยการเชื่อเสียว่า “เป็นพระประสงค์ของพระเจ้า เป็นการทดสอบของพระเจ้า”

แต่พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุปุพเพนิวาสนุสสติญาณ และจุตูปาตญาณ ซึ่งเป็นญาณที่ทำให้รู้แจ้งกฎแห่งกรรมอย่างครบถ้วน ทำให้ทรงทราบว่า สัตว์ทั้งหลายเวียนว่าย ตาย-เกิด มาแล้วนับชาติไม่ถ้วน เกิดเป็นสัตว์มาแล้วทุกประเภท ทำกรรมมาแล้วทุกรูปแบบ ซึ่งกรรมแต่ละอย่างมีเงื่อนไขในการให้ผลที่แตกต่างกัน ทำให้อาจมองได้ว่า “ไม่สมเหตุสมผล” สาเหตุก็เพราะว่า กรรมมีเงื่อนไขในการให้ผลถึง ๓ เงื่อนไข ๑๒ รูปแบบ ดังนี้

๑) กรรมที่ให้ผลตามลำดับกาล มี ๔ รูปแบบ

๑. กรรมบางอย่างให้ผลทันทีชาตินี้ เรียกว่าทิวฐฐัมมเวทนิยกรรม
๒. กรรมบางอย่างให้ผลในชาติหน้า เรียกว่า อุปปัชเวทนิยกรรม
๓. กรรมบางอย่างให้ผลในชาติต่อไปเรียกว่าอปราปรเวทนิยกรรม
๔. กรรมบางอย่างเล็กให้ผล คือ ให้ผลเสร็จแล้ว หรือหมดโอกาสจะให้ผลแล้ว เรียกว่า อโหสิกรรม

๒) กรรมที่ให้ผลตามหน้าที่ มี ๔ รูปแบบ

๑. กรรมบางอย่างให้ผลคล้ายเป็นบิดา คือ แต่งให้เกิดมาดี ชั่ว

^{๗๔} เป็นวจินไทย คือ สภาวะที่พ้นจากการคิดนึกเอา ไม่อยู่ในวิสัยที่จะคิดเอาเองได้ เป็นวิสัยของพระพุทธเจ้าเท่านั้น มี ๔ ประการ คือ ๑. พุทธวิสัย ๒. อานุภาพของพระพุทธเจ้า ๓. ฌานวิสัยของผู้ได้ฌาน ๓. วิบากแห่งกรรม ๔. ความคิดเรื่องโลก การสร้างโลก (อง.จตุ. (ไทย) ๒๑/๗๗/๑๒๒.)

รวย จน โง่ ฉลาด ต่างกัน เรียกว่า **ชนกกรรม**

๒. กรรมบางอย่างตามสนับสนุนเหมือนพีเลียง คือ ถ้ากรรมเดิมหรือชนกกรรมแต่งดี ก็ส่งผลให้ดียิ่งขึ้น ถ้ากรรมเดิมแต่งให้ชั่ว ก็ส่งผลให้ชั่วยิ่งขึ้น เรียกว่า **อุปถัมภ์กรรม**

๓. กรรมบางอย่างเป็นกรรมปีบคั้น หรือขัดขวางกรรมเดิม คอยเบียดเบียนชนกกรรม เช่น กรรมเดิมแต่งมาดี เบียดเบียนให้ชั่ว กรรมเดิมแต่งมาชั่ว เบียดเบียนให้ดี เรียกว่า **อุปปีฬกรรม**

๔. กรรมบางอย่างเป็นกรรมตัดรอน เป็นกรรมพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ เช่น เดิมชนกกรรมแต่งไว้ดีเลิศ กลับที่เดียวลงเป็นขอทาน หรือตายไปเลย หรือเดิมชนกกรรมแต่งไว้ตกต่ำ กลับที่เดียว เป็นพระราชหรือมหาเศรษฐีไปเลย เรียกว่า **อุปฆาตกรรม**^{๗๖}

๓) กรรมที่ให้ผลตาม**ความหนักเบา** หรือ**เสพคุ่น** มี ๔ ระดับ

๑. กรรมบางอย่างเป็นกรรมหนัก ฝ่ายดี คือทำสมาธิจนได้ฌาน เจริญวิปัสสนาจนได้ญาณ ฝ่ายชั่ว คือ ทำอนันตริยกรรม ฆ่ามารดา บิดา เป็นต้น เป็นกรรมที่ให้ผลโดยทันที ในชาตินี้ เรียก **ครุกรรม**

๒. กรรมที่สะสมไว้มากๆ เข้า กลายเป็นกรรมมากไปในที่สุด เรียก **พหุกรรม**

๓. กรรมที่ทำเมื่อใกล้ตาย หรือ กรรมที่จิตโน้มหน่วงเอามาเป็นอารมณ์ในเวลาใกล้ตาย ย่อมส่งผลให้ไปสู่สุคติ หรือทุคติ ก็ได้ ซึ่งเปรียบเหมือนโคแก่ที่อยู่ปากคอก แม้แรงจะน้อยกว่าโคตัวอื่น แต่เมื่อเปิดคอกก็ย่อมได้ออกก่อน เรียก **อาสนนกรรม**

๔. กรรมแต่สักว่าทำ คือ เจตนาไม่สมบูรณ์ อาจจะทำไปด้วยความประมาท หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่อาจส่งผลดีร้ายให้ได้เหมือนกัน เรียก **กตัตตกรรม** เช่น ขับรถชนคนตายด้วยความประมาท เป็นต้น^{๗๗}

^{๗๖} ม.ม.อ. (ไทย) ๒/๒/-/๑๖๕., อง.ติก.อ. (ไทย) ๑/๓/-/๑๒๒.

^{๗๗} ขุ.ป.อ. (ไทย) ๗/๒/-/๔๒๑.

การให้ผลของกรรมในหมวดนี้ หากไม่มีกรรมข้อต้นๆ กรรมนั้นๆ ก็
จะให้ผลทันที ในชาตินี้

ความสลับซับซ้อนในเรื่องการให้ผลของกรรม พระพุทธเจ้าได้ตรัส
เปรียบเทียบถึงบุคคล ๔ ประเภท ให้กับพระอานนท์ฟัง ดังนี้

๑. บุคคลบางคน เมื่อมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำบาป หรือประกอบอบุศล
กรรมไว้มาก ครั้นตายละจากโลกนี้ ก็ไปเกิดในทุคติ ตกนรก

๒. บุคคลบางคน เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำบาปไว้มาก แต่ครั้นตาย
ละจากโลกนี้ไป กลับได้ไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์

๓. บุคคลบางคน เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำบุญกุศลไว้มาก ครั้นตาย
จากโลกนี้ไป ก็ได้ไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์

๔. บุคคลบางคน เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำบุญกุศลไว้มาก แต่ครั้น
ตายจากโลกนี้ไปแล้ว กลับต้องไปเกิดในทุคติ ตกนรก

เช่น “บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ...เว้น
ขาดจากการพูดเพื่อเจ้อ ไม่มากด้วยอภิชฌา มีจิตไม่พยาบาท มีความ
เห็นชอบ อยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วยอมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต
นรกก็มี”^{๗๘}

ในเรื่องนี้ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ในเมื่อทำบุญกุศลแล้ว จะไปตกนรก
ได้อย่างไร? ก่อนจะวินิจฉัยเรื่องนี้ ต้องเข้าใจก่อนว่า ในเรื่องกฎแห่งกรรมนี้
ไม่ใช่สิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้น แต่เป็นกฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าเข้าไปรู้
เข้าไปเห็น แล้วนำมาบอกเท่านั้น

จากเรื่องนี้ บุคคลประเภทที่ ๑ กับประเภทที่ ๓ เป็นไปตามกฎ
ธรรมดาที่เข้าใจได้ แต่ที่เป็นปัญหาชวนให้เกิดความสงสัย คือ ประเภทที่ ๒
ผู้ทำกรรมชั่วไว้มาก แต่ได้ไปเกิดในสวรรค์ กับประเภทที่ ๔ ผู้ทำกรรมดีไว้

^{๗๘} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๐๐/๓๕๗.

มาก แต่กลับไปเกิดในนรก ทั้ง ๒ ประเภทนี้ สำหรับผู้ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ย่อมมองไม่เห็นทางที่จะให้คำตอบที่ถูกต้องได้ พระพุทธเจ้าทรงวินิจฉัยไว้ดังนี้

๑. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นมิจฉาทิฎฐิ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในอบาย ทุกติ วินิบาต นรก เพราะบาปกรรมที่เขาทำไว้ในชาติก่อนให้ผลเป็นทุกข์ บาปกรรมที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นทุกข์ หรือในเวลาจะตาย เขามี **มิจฉาทิฎฐิ**^{๗๙} ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๒. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นมิจฉาทิฎฐิ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์ เพราะกรรมดีที่เขาทำไว้ในชาติก่อนให้ผลเป็นสุข กรรมดีที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นสุข หรือในเวลาจะตาย เขามีสัมมาทิฎฐิ^{๘๐} ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๓. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นสัมมาทิฎฐิ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติ โลก สวรรค์ เพราะกรรมดีที่เขาทำไว้ในชาติก่อนให้ผลเป็นสุข กรรมดีที่เขาทำไว้ในภายหลังให้ผลเป็นสุข หรือในเวลาจะตาย เขามีสัมมาทิฎฐิ^{๘๐} ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..

๔. บรรดาบุคคล ๔ จำพวกนั้น บุคคลใดเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นสัมมาทิฎฐิ ..บุคคลนั้นหลังจากตายแล้วไปเกิดในอบาย ทุกติ วินิบาต นรก เพราะบาปกรรมที่เขาทำไว้ในชาติก่อน ให้ผลเป็นทุกข์ บาปกรรมที่เขาทำไว้ในภายหลัง ให้ผลเป็นทุกข์ หรือในเวลาจะตาย เขามีมิจฉาทิฎฐิ^{๗๙} ที่ให้บริบูรณ์ยึดมั่นไว้..^{๘๐}

^{๗๙} ความเห็นผิดในอารมณ์ว่า ชีวิตร่างกายเป็นตัว เป็นตน เป็นเรา เป็นของของเรา

^{๘๐} ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๓๐๓/๓๖๖.

บุคคลที่ทำความชั่วไว้มาก ละจากโลกนี้ไปแล้วยังได้ไปเกิดในสวรรค์ นั้นไม่ได้หมายความว่า กรรมชั่วนั้นได้พาเขาไปเกิดในสวรรค์ แต่เป็นเพราะ กรรมดีที่เขาได้กระทำไว้ก่อนหน้านั้น หรือเพราะก่อนจะตาย เขาได้เจริญ วิปัสสนาภาวนา ทำให้จิตเป็นสัมมาทิฐิ^{๘๑} เพราะอาศัยจิตนั้นทำให้เขาได้ไป เกิดในสวรรค์ก่อน ส่วนกรรมชั่วที่เคยกระทำไว้มาก ก็จะไม่สูญหายไป จะ ยังคงติดตามไปอยู่เสมอ เพียงแต่ยังไม่แสดงผลออกมาเท่านั้น จนกว่ากรรม ดีนั้นจะมีกำลังอ่อนลง เมื่อได้โอกาสก็จะเข้าทำหน้าที่ทันที ในชาติต่อ ๆ ไป

กรรมกับการเกิดใหม่

เมื่อบุคคลตายลง ไม่มีขันธิดาขันธหนึ่งไปเกิดในภพใหม่ แม้แต่ วิญญาณก็ไม่ได้ไปเกิดในภพใหม่ การเกิดขึ้นของชีวิตในภพใหม่นั้น เป็นผล จากกิเลสตัณหาและกรรมที่ขันธ ๕ ในภพเก่าได้ทำเอาไว้ ดังที่พระอรหันต์ อธิบายไว้ว่า “นามเป็นส่วนสุดท้ายด้านหนึ่ง รูปเป็นส่วนสุดท้ายอีกด้านหนึ่ง วิญญาณ^{๘๒} อยู่ท่ามกลาง ตัณหาจัดเป็นเครื่องร้อยรัด เพราะตัณหาย่อมร้อย รัด นาม รูป และวิญญาณนั้นไว้ เพราะเป็นที่เกิดขึ้นแห่งภพนั้นๆ”^{๘๓}

ดังนั้น ชีวิตเราในเวลานี้กับชีวิตในชาติที่แล้ว หรือชาติหน้า จึงไม่ใช่ คนเดียวกัน แต่ก็ไม่ใช่คนละคนกัน^{๘๔} เพราะชีวิตที่เกิดขึ้นใหม่นั้นเป็นผลของ กิเลส และกรรมที่ชีวิตในอดีตได้ทำไว้ และถ้าขณะนี้ไม่มีตัณหา^{๘๕} และ อุปาทานที่เข้าไปยึดขันธ ๕ ในปัจจุบันขณะว่าเป็นตัวเรา ตัวเราที่จะไปทำ

^{๘๑} ผู้มีสัมมาทิฐิสมบูรณ์ จะไม่ตกนรกอีกแล้ว (อง.เอก. (ไทย) ๒๐/๓๐๕/๓๙.)

^{๘๒} ปฏิสันธิวิญญาณ (อง.ฉก.อ. (บาลี) ๓/๖๑/๑๔๓)

^{๘๓} อง.ฉก. (ไทย) ๒๒/๖๑/๕๖๒.

^{๘๔} ขันธเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แม้เหตุปัจจัยที่เกิดก่อนก็แตกดับไปก่อน ขันธที่ เกิดก่อนและขันธที่เกิดทีหลังย่อมไม่ได้เห็นกันและกัน ดูใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๓๙/๑๔๔.

^{๘๕} ตัณหา แปลว่า ความอยาก เป็นยงเหนียวที่ดึงรั้งทำสรรพสัตว์ให้ต้องเกิดอีก ทำให้เกิดรูป-เกิดนาม ในชาติต่อๆ ไป ไม่มีที่สิ้นสุด ดูใน ที.ม.อ. (บาลี) ๑๕๕/๑๔๔.

กรรมก็ไม่มี เมื่อไม่มีกรรมก็จะเข้าถึงความสิ้นกรรม วิบากกรรมที่จะเป็นเชื้อให้ไปถือกำเนิดในภพใหม่ก็จะมี สิ้นภพ สิ้นชาติ เข้าสู่พระนิพพาน

จิตวิญญาณ เข้าถึงความ เป็นสัตว์ประเภทมนุษย์ เพราะมีตัณหาและอุปาทานเข้าไปยึดชั้น ๕ ว่าเป็นเรา เป็นของของเรา ภพ-ชาติจึงยังมีต่อไป

ชั้นที่ ๕ นี้^{๘๖} ก็คือ กายกบจิตของเรานี้เอง รูปชั้น ก็คือกาย เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และวิญญาณชั้น ก็คือจิตและอาการของจิต (เจตสิก) รวมเรียกว่า “นาม” ทั้งรูปและนามปรุงแต่งกันเข้าเป็นชีวิต^{๘๗} ที่ยังต้องเวียนว่าย ตาย-เกิด ไปตามอำนาจของกิเลส และกรรม^{๘๘} คือ ขณะที่ใกล้จะตาย จะมีอารมณ์มาปรากฏ ๓ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

๑. กรรม ขณะกำลังจะตาย ใครทำกรรมใดไว้มาก กรรมนั้นก็จะมีปรากฏให้เห็น เช่น คนที่มักฆ่าสัตว์ ก็จะเห็นสัตว์ที่เคยฆ่า เป็นต้น

๒. กรรมนิมิต บุคคลที่ใกล้จะตาย จะมีนิมิตต่าง ๆ มาปรากฏให้รับรู้ เช่น กรรมที่เป็นกุศลก็จะส่งผลให้เห็นอุปการณการทำบุญ ได้ยินเสียงสวดมนต์ เป็นต้น ทางฝ่ายอกุศลก็เห็นแห อวน เครื่องดักจับสัตว์ เป็นต้น

๓. คิดนิมิต บุคคลผู้ใกล้ตาย เกิดนิมิต เห็นภพภูมิที่จะไปเกิดขึ้น เห็นถ้ำ เห็นเหว เห็นการทรมานสัตว์ เห็นเปลวไฟก็ดี หรือเห็นปราสาทราชวังที่ทำด้วยทอง เห็นราชรถอันวิจิตรก็ดี^{๘๙}

สัตว์ทั้งหลายขณะที่ใกล้จะตาย จะต้องเกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ใน ๓ อย่างนี้ขึ้น จิตขณะนั้นยึดเอาอารมณ์นั้นอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยอำนาจตัณหา และอุปาทาน เมื่อเกิดจิตยึดขึ้นแล้วดับลง ปฏิสนธิจิตก็จะ

^{๘๖} ส.ป. (ไทย) ๑๗/๗๙/๑๒๑, ม.ม.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๗๐๖.

^{๘๗} ที.ป.อ. (บาลี) ๑/๓๐๔/๑๗๐-๑๗๑.

^{๘๘} อง.ฉก.อ. (บาลี) ๓/๑๔/๑๐๕,๖๑/๑๔๗, สารตถ.ฎีกา (บาลี) ๓/๕๔/๒๕๕.

^{๘๙} ดูใน ส.น.อ. (ไทย) ๒/-/๒๑๒.

เป็นไปตามอารมณ์นั้น^{๙๐} ส่งผลให้เกิดกัมมชรูปในภพใหม่ตามสมควรแก่
อารมณ์นั้น^{๙๑} คือ ถ้าอารมณ์ที่มาปรากฏขณะตายเป็นไปด้วยอำนาจกุศล
กรรม ปฏิสนธิจิตก็จะเกิดขึ้นในสุคติภูมิ คือ โลก สวรรค์ แต่ถ้าอารมณ์เป็นไป
ด้วยอำนาจอกุศลกรรม ปฏิสนธิจิตก็จะเกิดขึ้นในทุกคติภูมิ คือ กำเนิด
เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย หรือตกนรกในทันที^{๙๒}

คำถามที่ว่า “ตายแล้วไปไหน” ตอบได้ว่า ขึ้นอยู่กับอารมณ์ที่จิตยึด
ก่อนตาย ถ้าอารมณ์นั้นเกิดจากกุศลกรรม จิตที่เข้าไปยึดก็จะผ่องใส สุคติก็
เป็นอันหวังได้^{๙๓} แต่ถ้าอารมณ์นั้นเกิดจากอกุศลกรรม จิตที่เข้าไปยึดก็จะ
เศร้าหมอง ทุกคติก็เป็นอันหวังได้^{๙๔} ฉะนั้น การที่เราได้สั่งสมบุญไว้มากๆ ก็
ยังรับประกันไม่ได้ว่าจะรอดพ้นจากอบายภูมิ รอดพ้นจากการตกนรกได้

ครั้งหนึ่ง อุตตรเทพบุตรเข้าไปเฝ้าความรู้้กับพระพุทธเจ้าว่า “ชีวิต
ถูกขรณาไป อายุจึงสั้น ไม่มีผู้ใดต้านทานความชราที่จะมาถึงได้ บุคคล
พิจารณาเห็นภัยในความตายแล้ว ควรเร่งบำเพ็ญบุญซึ่งจะนำความสุขมาให้”

แต่พระพุทธเจ้าตรัสแย้งว่า “ชีวิตถูกขรณาไปสู่ความตาย อายุจึง
สั้น ไม่มีผู้ใดต้านทานความชราที่จะมาถึงได้ บุคคลเมื่อพิจารณาเห็นภัยใน
ความตาย ควรละความปรารถนาในโลกเสีย แล้วมุ่งสู่พระนิพพานเถิด”^{๙๕}

หมายความว่า ถึงเราได้ทำบุญไว้มากมายปานใดก็ตาม ก็ไม่อาจ
หลุดพ้นจากทุกข์และนรกได้ เหมือนกับแสงสว่างในกลางวัน ย่อมตามมา
ด้วยความมืดมิดในยามค่ำคืนเสมอ จนกว่าจะเข้าสู่ “พระนิพพาน” หลุดพ้น
จากการเวียนว่าย ตาย-เกิด ได้อย่างสิ้นเชิง

^{๙๐} ดูใน ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๔๗/๗๓.

^{๙๑} ดูใน อภิ.วิ.อ. (ไทย) ๒/๑/-/๖๑.

^{๙๒} ดูใน ขุ.ม.อ. (ไทย) ๕/๑/-/๕๕๓., อภิ.ส.อ. (ไทย) ๑/๒/-/๑๔๙.

^{๙๓} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๗๐/๖๒.

^{๙๔} อัง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๗๐/๒๗๖.

^{๙๕} ดูใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๗๗/๕๐๖.

ความสิ้นกรรม

หลายคนเข้าใจว่า ศาสนาพุทธสอนแต่เรื่องกรรมเก่า สอนให้ทำใจ ยอมจำนนอยู่กับอดีต โดยไม่คิดหาหนทางแก้ไข แต่ความจริง หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ วิบากของบาปกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต ถึงแม้กลับไปปลบล้างแก้ไขไม่ได้ แต่เราสามารถแก้ไขได้ด้วยความเพียรในชาติปัจจุบัน แม้ไม่สามารถกลับไปแก้ไขลบล้างอกุศลกรรมที่เป็นต้นเหตุได้ แต่สามารถสร้างกรรมใหม่ เพื่อเจือจางวิบากของอกุศลกรรมนั้นให้อ่อนกำลังลงได้ คือ คนที่ทำบาปแล้ว กลับสำนึกผิด อบรมศีล อบรมจิต อบรมปัญญา มีคุณงามความดีที่เคยทำไว้มากมาย บาปกรรมที่คนเช่นนี้ทำจะยังไม่ปรากฏผลให้เห็น เหมือนกับการนำน้ำจืดเติมลงในน้ำเกลือให้มากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่รู้สึกรู้ว่าน้ำมีรสเค็มอีกต่อไป^{๙๖}

อนึ่ง พระพุทธเจ้า คือ ผู้ตรัสรู้ธรรมทั้งปวง ทรงรู้แจ้งกรรมทั้งปวงว่า ยังมีกรรมอีกประเภทหนึ่งที่เป็นไป เพื่อความดับกรรม ดังที่ตรัสไว้ว่า

“กรรมเก่าเป็นไฉน คือ จักขุพึงเห็นว่าเป็นกรรมเก่า อันปัจจัยทั้งหลายปรุงแต่งแล้วสำเร็จด้วยเจตนา เป็นที่ตั้งแห่งเวทนา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็เช่นกัน พึงเห็นว่าเป็นกรรมเก่า อันปัจจัยปรุงแต่งแล้ว สำเร็จด้วยเจตนา เป็นที่ตั้งแห่งเวทนา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เราเรียกว่า กรรมเก่า

กรรมใหม่เป็นไฉน คือ กรรมที่บุคคลทำด้วย กาย วาจา ใจ ในบัดนี้ นี้เราเรียกว่า กรรมใหม่

ความดับแห่งกรรมเป็นไฉน คือ นิโรธที่ถูกต้องวิมุตติ เพราะความดับแห่งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม นี้เรียกว่า ความดับแห่งกรรม

หลักปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งกรรม ได้แก่ มรรคมืองค์ ๘^{๙๗}

^{๙๖} อภ.ทก. (ไทย) ๒๐/๑๐๑/๓๓๖.

^{๙๗} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๑๔๖/๑๗๙.

กรรมเพื่อความสิ้นกรรม

ในกุฏกุโรวาทสูตร พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงกรรมไว้ ๔ ชนิด และผลของกรรม ๔ ชนิด คือ กรรมดำมีวิบากดำ กรรมขาวมีวิบากขาว กรรมทั้งดำทั้งขาวมีวิบากทั้งดำทั้งขาว และกรรมไม่ดำไม่ขาวมีวิบากไม่ดำไม่ขาว เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม^{๙๘}

เมื่อพิจารณาดูเนื้อความแล้วพอสรุปกรรมไว้เป็นข้อได้ ๔ อย่าง คือ

๑) กรรมดำมีวิบากดำ ได้แก่ กุศลกรรมที่บุคคลทำ ด้วยกายมีการฆ่าสัตว์ เป็นต้น ด้วยวาจามีการพูดเท็จ เป็นต้น ด้วยใจมีการพยาบาทอาฆาตผู้อื่น เป็นต้น บุคคลทำกรรมชนิดนี้แล้วย่อมไปเกิดในอบายภูมิ ได้รับทุกข์ยากลำบากแสนสาหัสก็เพราะกรรมดำ กรรมชนิดนี้ไม่ควรทำเลย

๒) กรรมขาวมีวิบากขาว คือ กรรมดีหรือกุศลกรรมนั่นเอง คือ กุศลที่เกี่ยวกับทาน ศีล และภาวนา ที่ยังไม่เข้าถึงอริยมรรค บุคคลทำกรรมชนิดนี้แล้วย่อมได้รับความสุข ได้เกิดในภพภูมิที่ดี ด้วยอำนาจของกรรมนั้น เพราะฉะนั้น กรรมชนิดนี้จึงควรทำ

๓) กรรมทั้งดำทั้งขาว มีวิบากทั้งดำทั้งขาว กรรมชนิดนี้ก็ให้แก่อกุศลกรรมและกุศลกรรม กรรมขาวก็เป็นกรรมขาว กรรมดำก็เป็นกรรมดำ บุคคลบางคนทำกรรมดำบ้าง ทำกรรมขาวบ้าง คละเคล้าปะปนกันไป ไม่ได้ทำแต่เพียงกรรมดำหรือกรรมขาวเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นเวลาที่เขาได้รับผล เขาจึงได้รับผลดีบ้างไม่ดีบ้าง

๔) กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว ได้แก่ เจตนาในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา เพื่อบรรลุอริยมรรคทั้ง ๔ มีโสดาปัตติมรรค เป็นต้น กรรมชนิดนี้ เป็นกรรมที่ผู้เห็นภัยในวัฏฏะแล้วต้องการจะดำเนินไปให้ถึง และการจะดำเนินให้ถึงกรรมชนิดนี้ ก็ให้แก่ การเจริญมรรคมืองค์ ๘

^{๙๘} ม.ม. ๒๐/๘๘/๑๘๙.

กุลบุตรผู้ต้องการพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง ต้องเจริญให้มากซึ่งมรรคมีองค์ ๘ นี้เท่านั้น จึงจะบรรลุธรรมได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“มรรคมืองค์ ๘ อันประเสริฐเหล่านี้คือ สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ), สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ), สัมมาวาจา (เจรจาชอบ), สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ), สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ), สัมมาวายามะ (พยายามชอบ), สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) นี้แลคือทาง นี้แล คือ ข้อปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรม”^{๙๙}

“ภิกษุทั้งหลาย เมื่อรู้ว่าจิตเป็นเอกัคคตารมณ์ ไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยการพิจารณาภายในกาย ..ย่อมทำอินทรีย์ทั้งหลายให้สมบูรณ์ รู้ชัดโคจร^{๑๐๐} และรู้แจ้งธรรมอันมีความสงบเป็นประโยชน์..ย่อมทำมรรคทั้งหลายให้สมบูรณ์”^{๑๐๑}

พระสารีบุตรเถระอธิบายว่า “บทว่า ย่อมทำมรรคให้สมบูรณ์ คือ ทำสัมมาทิฐิให้สมบูรณ์ด้วยความเห็นถูก ทำสัมมาสังกัปปะให้สมบูรณ์ด้วยความยกขึ้นสู่อารมณ์ ทำสัมมาวาจาให้สมบูรณ์ด้วยการกำหนด^{๑๐๒} ทำสัมมากัมมันตะให้สมบูรณ์ด้วยการทำให้เกิดขึ้น ทำสัมมาอาชีวะให้สมบูรณ์ด้วยความผ่องแผ้ว ทำสัมมาวายามะให้สมบูรณ์ด้วยความระคองไว้ ทำสัมมาสติให้สมบูรณ์ด้วยความเข้าไปตั้งไว้ ทำสัมมาสมาธิให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ฟุ้งซ่าน”^{๑๐๓}

^{๙๙} ที.สี. (ไทย) ๙/๓๗๕/๑๕๗.

^{๑๐๐} รู้ชัดโคจร คือ รู้จักอารมณ์อันเป็นรูป-นาม คือ ชั้น ๕ นั่นเอง

^{๑๐๑} ดูรายละเอียดใน ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๑๖๘/๑๙๓.

^{๑๐๒} “มนสา สุขมาโย ลกขณปฏิเวธสส ปจฺจโย โหติ. ลกขณปฏิเวโ มคฺคผล-ปฏิเวธสส ปจฺจโย โหติ.” (อภิ.วิ.อ. (บาลี) ๒/๒๔๓, วิสุทฺธิ. (บาลี) ๑/๒๖๕.)

^{๑๐๓} ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๑๖๘/๒๖๑.

วิธีปฏิบัติเพื่อความสิ้นกรรม

การเจริญสติปัฏฐาน ๔ ย่อมทำให้บรรลุมรรค^{๑๐๔}และวิมุตติ^{๑๐๕}

การเจริญสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติระลึกรู้อารมณ์ที่มากระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (ขันธ ๕) รู้ไปตามอาการที่เห็น ตามที่ได้ยิน ที่ได้กลิ่น ที่ได้สัมผัส ที่ได้นึก ที่ได้รู้สึก ที่ได้รับรู้ ไม่ตัดสิน ดี-ชั่ว ชอบหรือไม่ชอบ คือ ระลึกรู้ด้วยสติอย่างจดจ่อต่อเนื่องในอาการใดๆ ตามลักษณะอาการของอารมณ์นั้นๆ ไม่ใช่รู้ตามความรู้สึกของเราผู้เข้าไปรู้

เช่นนั้น! การเจริญสติตามรู้อาการpong-อาการยุบอันเป็นลักษณะของกุกฉวิสยาว่าโยธาตุ เป็นการเจริญสติปัฏฐานได้หรือไม่? ...มีวินิจฉัยดังนี้

๑) อาการpong-ยุบของท้องที่มีลักษณะตึง-หย่อน เคลื่อนไหวไปมาจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งเป็นลักษณะของวาโยธาตุ การกำหนดจดจ่ออยู่ที่อาการpong-ยุบ จนเห็นอาการดับหายไป เป็นการเจริญธาตุมนสิการปัพพะ นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดความเคลื่อนไหวของลมที่ดันท้องออกมาและหดยุบลง จึงเท่ากับเป็นการกำหนดในส่วนของสัมปชัญญูปปัพพะอีกด้วย

อนึ่ง ขณะนั่งภาวนาหรือเดินจงกรม หากเสียงแทรกเข้ามาชัดเจนก็ให้รู้อาการได้ยินนั้น พร้อมกับกำหนดว่า “ได้ยินหนอๆ” ลมพัดมาถูกที่ผิว กายกำหนดว่า “ถูกหนอๆ” หรือ “เย็นหนอๆ” จนอาการดับไป สติกำหนดรู้อาการตึง-หย่อน อาการกระทบ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ฯลฯ ขณะลุก ขณะกราบ ขณะเคี้ยว นี่เป็นการเจริญกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน

^{๑๐๔} **วิชา** แปลว่า ความรู้แจ้ง ในที่นี้มุ่งหมายถึง ปัญญาในมรรคทั้ง ๔ ทำหน้าที่รู้แจ้งแทงตลอดอริยสัจ ๔ อภ.เอก.อ. (ไทย) ๑/๒/-/๒๗๔.ข.ป.อ. (ไทย) ๗/๑/-/๗๘๐.

^{๑๐๕} **วิมุตติ** แปลว่า ความหลุดพ้น คือ หลุดพ้นจากกิเลสนั้นๆ ด้วยการละกิเลสอันมรรคมาแล้ว ข.ป.อ. (ไทย) ๗/๑/-/๗๘๐. ดูใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๔๓๓/๔๙๒, อภ.ทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

๒) ในขณะที่กำหนดpong-ยุบอยู่นั้น หากมีมดหรือยุงกัด รู้สึกเจ็บ ส่งจิตไปกำหนดอาการนั้น “เจ็บหนอ ๆ” จนกว่าจะดับไป นั่งนานปวดหลังปวดขา กำหนด “ปวดหนอ ๆ” (เพียงเพื่อรู้อาการไม่ใช่เพื่อให้หาย) เมื่อสภาวะญาณสูงขึ้นรู้สึกเบาสบาย กำหนด “สบายหนอ ๆ” เกิดปีติปราโมทย์ กำหนด “รู้หนอ ๆ” นี่เป็นการเจริญเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๓) ในขณะที่กำหนดpong-ยุบอยู่นั้น หากเกิดความคิดขึ้น ถ้าคิดโกรธ กำหนดว่า “โกรธหนอ ๆ” คิดเรื่องราคะ กำหนดว่า “ราคะหนอ ๆ” ถ้าความคิดนั้นปรากฏเฉย ๆ ไม่อาจจำแนกเป็นราคะ โทสะ โมหะได้ กำหนดเพียงว่า “คิดหนอ ๆ” จนเห็นอาการจางหายดับไป ของอาการนั้น นี่เป็นการเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๔) ในขณะที่กำหนดpong-ยุบอยู่นั้น เผลอบ่อยรู้สึกหงุดหงิด กำหนด อาการว่า “หงุดหงิดหนอ ๆ” ง่วงซึ่มกำหนดอาการว่า “ซึ่มหนอ ๆ” หรือมีสิ่งมารบกวนรู้สึกรำคาญ กำหนดอาการว่า “รำคาญหนอ ๆ” ขณะกำหนดpong-ยุบอยู่นั้น รู้ความเป็นไปของธาตุ หรือรู้อาการปีติ สุข เยือกเย็น กำหนดตรง อาการรู้ ว่า “รู้หนอ ๆ” เมื่อญาณสูงขึ้นสภาวะธรรมละเอียดมีนวล เบบางก็กำหนดว่า “รู้หนอ ๆ” หรือ “รู้ ๆ ๆ ๆ ๆ” จนกว่าอารมณ์ทั้งรูปทั้งนามดับไปหมดสิ้น อย่างสิ้นเชื้อ (เชื้อที่ทำให้ต้องเกิดรูป-นามในภพใหม่อีก) นี่เป็นการเจริญธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

ขณะเจริญภาวนา กำหนดรู้อาการpong-อาการยุบอยู่นั้น องค์มรรค ๘ ประการมีอยู่พร้อม^{๑๐๖} คือ

๑. ปัญญาเห็นแจ้งชัดอาการpong-ยุบ โดยความเป็นรูป เห็นแจ้งชัดจิตที่รู้pong-ยุบ เป็นนาม ซึ่งเกิด-ดับตามเหตุปัจจัย จัดเป็น**สัมมาทิฐิ**

๒. เมื่อมีอาการpong-ยุบ ปรากฏอยู่ที่ท้อง ดำริยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ กำหนดรู้อาการpong-ยุบนั้น ให้ประจักษ์แก่จิต จัดเป็น**สัมมาสังกัปปะ**

^{๑๐๖} ดูอธิบายใน ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๒/-/๑๐๙., ม.มุ.อ. (ไทย) ๑/๑/-/๑๑๒.

๓. กำหนดรู้อาการพอง-ยุบ ตามลักษณะอาการ ด้วยการน้อมจิต พร้อมกับปริกรรมภาวนาว่า “พองหนอ”-“ยุบหนอ” จัดเป็นสัมมาวาจา^{๑๐๗}

๔. กำหนดรู้ทุกครั้งที่เห็นอาการพอง กำหนดรู้ทุกครั้งที่เห็นอาการยุบ กำหนด “คิดหนอ” ทุกครั้ง ที่เห็นอาการคิด ฯลฯ จัดเป็นสัมมากรรมันตะ

๕. เมื่อกำหนดอย่างจดจ่อต่อเนื่อง กายย่อมผ่อนคลาย จิตย่อมผ่อนคลาย ช่วยให้สติจับอารมณ์ได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น จัดเป็นสัมมาอาชีวะ

๖. การประคับประคองจิตให้ระลึกรู้อยู่แต่อารมณ์ปัจจุบันที่ปรากฏ ไม่ปล่อยใจให้หลงไหลไปตามอารมณ์อดีตหรืออนาคต จัดเป็นสัมมาวายามะ

๗. การเข้าไปตั้งความระลึกรู้อย่างจดจ่อต่อเนื่อง ไว้ในอารมณ์รูป-นามปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลง เกิดดับไปตามเหตุปัจจัย จัดเป็นสัมมาสติ

๘. ความไม่ฟุ้งซ่าน จิตตั้งมั่นในอารมณ์ปัจจุบัน ด้วยอำนาจอุเบกขา สัมโพชฌงค์ เป็นบาทฐานในการเจริญสัมมาทิฐิ ในระดับวิปัสสนาญาณต่อไป จัดเป็นสัมมาสมาธิ^{๑๐๘}

พระภิกษุณีธัมมทินนา กล่าวไว้ว่า “สัมมาวาจา สัมมากรรมันตะ และสัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลขันธ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ จัดเข้าในสมาธิขันธ สัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในปัญญาขันธ”^{๑๐๙}

บรรณานุกรม

พระภควานาพิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี) , วิปัสสนาภาวนา (หนา ๕๐๐ หน้า), ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์น การพิมพ์, จอมทอง, กรุงเทพฯ , ๒๕๕๘. โทร./โทรสาร. ๐๒-๘๐๒-๐๓๗๙.

^{๑๐๗} “การสาธยายทางจิต เป็นปัจจัยแก่การแทงตลอดไตรลักษณ์ การแทงตลอดไตรลักษณ์ เป็นปัจจัยแก่การแทงตลอดมรรค ผล” ดูใน วิสุทธิ. (บาลี) ๑/๒๖๕.

^{๑๐๘} ดุราลละเอียตใน ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๑๓๖/๑๗๖., ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๑๖๘/๒๖๑.

^{๑๐๙} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๖๒/๕๐๓.